

Suvi Nekkonen

**Tilinpäätösanalyysin hyväksikäyttö maataloudessa:
analyysin soveltaminen lihanautatilalla**

Opinnäytetyö

Syksy 2014

Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikkö

Liiketalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Koulutusohjelma: Liiketalous

Suuntautumisvaihtoehto: Laskentatoimipainotteinen

Tekijä: Suvi Nekkonen

Työn nimi: Tilinpäätösanalyysin hyväksikäyttö maataloudessa: analyysin soveltaminen lihanautatilalla

Ohjaaja: Kytönen, Erkki

Vuosi: 2014 Sivumäärä: 61 Liitteiden lukumäärä:2

Yrityksen taloudellisen tilanteen seuranta ja arviointi on yhä tärkeämpi osa yrityksen päätöksentekoa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tilinpäätösanalyysia soveltaen yrityksen taloudellinen tilanne. Aluksi selvitetään keskeiset käsitteet ja tilinpäätöksen taustaa. Seuraavaksi käydään läpi tuloslaskelman ja taseen oikaisutoimenpiteet, minkä jälkeen selvitetään yleisimpien tunnuslukujen merkitys laskentakaavoineen.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tapaustutkimuksena länsisuomalaisen lihanautatilan tilinpäätösaineistosta kolmelta peräkkäiseltä vuodelta (2008. 2010). Tutkimuksen empiirisessä osassa taloudelliset tunnusluvut laskettiin tilinpäätösaineistojen perusteella käyttäen hyödyksi Wakka-ohjelmiston kannattavuuskirjanpitoa. Yrityksen taloudellista tilannetta tarkastellaan kannattavuuden, vakavaraisuuden ja tulosta kuvaavien tunnuslukujen osalta.

Empiirisen tutkimuksen mukaan yrityksen toiminta oli kannattamatonta kaikilla tutkittavilla tasoilla.

Avainsanat: Tilinpäätösanalyysi, maksuvalmius, tilinpäätös, vakavaraisuus, kannattavuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation:

Author: Suvi Nekkonen

Title of thesis: Exploitation of financial statement analysis in agriculture: application of the analysis at a beef cattle farm

Supervisor: Kytönen, Erkki

Year: 2014 Number of pages:61 Number of appendices:2

The monitoring and assessments of the financial situation is becoming a more and more important part of the decision-making process of the company.

The aim of the thesis was to find out about the financial situation of a company. First, the key concepts are presented and the background of annual accounts is discussed. Next, the correction measures of the profit and loss account and of the balance sheet are studied. Finally, the most common ratios are focused on, together with their formula.

Methodologically, the thesis was implemented mainly as a quantitative case study based on the financial statement analysis documents of a western Finnish beef cattle farm from three consecutive years (2008. 2010). In the empirical section of the thesis, financial ratios were calculated from the financial statements using the profitability bookkeeping function of the Wakka program. The economic situation of the company is examined from the point of view of profitability, solvency and indicators describing the results.

According to the empirical study the operations of the company was unprofitable all level.

Keywords: financial statement analysis, liquidity, annual account, solvency, profitability

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO.....	8
1.1 Yleistä	8
1.2 Opinnäytetyön tavoite ja rakenne.....	9
2 KIRJANPIDON PERIAATTEET JA TILINPÄÄTÖS	10
2.1 Kirjanpidon periaatteet	10
2.2 Kirjanpito ja verotus.....	11
2.3 Maatilatalous	12
2.4 Talouden johtaminen ja suunnittelu maataloudessa	13
3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN KÄYTTÖ MAATALOUDESSA	14
3.1 Tilinpäätös.....	14
3.2 Tase	15
3.3 Tuloslaskelma	17
4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	20
4.1 Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit.....	20
4.2 Analyysien hyväksikäyttäjät.....	21
4.3 Tilinpäätösanalyysin rajoitukset.....	22
4.4 Tekniikat ja menetelmät tilinpäätösanalyysissä.....	23
4.5 Tilinpäätösanalyysin suoritusvaiheet.....	23
4.6 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut.....	24
4.6.1 Yrittäjätulo (maataloustulo)	24
4.6.2 Nettotulos.....	25
4.7 Kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut	25
4.7.1 Yrittäjävoitto	26
4.7.2 Kannattavuuskerroin	26
4.7.3 Työansio ja työtuntiansio.....	27
4.7.4 Oman pääoman tuotto ja tuotto prosentti	27

4.7.5 Kokonaispääoman tuotto ja tuotto prosentti	28
4.8 Vakavaraisuuden tunnusluvut	29
4.8.1 Omavaraisuusaste	29
4.8.2 Suhteellinen velkaantuneisuus.....	31
4.9 Maksuvalmiuden tunnusluvut	31
4.9.1 Rahoitusjäämä	32
4.9.2 Lainojen hoitokate	32
4.9.3 Vieraan pääoman takaisinmaksuaika.....	33
4.9.4 Quick ratio	34
4.9.5 Current ratio	35
5 TILINPÄÄTÖSANALYYSI: LIHANAUTATILA	36
5.1 Yrityksen esittely	36
5.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistot.....	36
5.3 Tilinpäätöksen muokkaaminen ja oikaisut kannattavuuskirjanpidossa.....	37
5.4 Kannattavuus	38
5.5 Vakavaraisuus ja maksuvalmius	40
5.6 Johtopäätökset.....	42
6 YHTEENVETO.....	45
LÄHTEET.....	47
LIITTEET	50
Liite 1	59
Liite 2	61

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kannattavuuteen vaikuttavat tekijät

Kuvio 2. Omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä lainojen hoitokate

Kuvio 3. Vakavaraisuus

Taulukko 1. Kannattavuuden tunnusluvut

Taulukko 2. Vakavaraisuuden tunnusluvut

Käytetyt termit ja lyhenteet

Kannattavuus	Yrityksen tuloksen riittävyys
Tase	Tilinpäätöksen osa, josta selviää yrityksen investoinnit ja millä toiminta on rahoitettu
Tilinpäätös	Tilikaudelta tehtävä laskelma, jolla selvitetään yrityksen tulos ja varallisuus
Tilinpäätösanalyysi	Taloudellista tilannetta tarkasteleva analyysi, jossa hyödynnetään kaikkea yrityksen tilanteeseen ja tulevaisuudennäkömiin saatavaa informaatiota
Tuloslaskelma	Tilinpäätöksen osa, josta selviää liiketoiminnan suoriteperusteiset rahavirrat
Vakavaraisuus	Yrityksen pääoma- ja rahoitusrakenne

1 JOHDANTO

1.1 Yleistä

Yritystoiminnan suunnittelu, toiminnan toteuttaminen ja tulosten valvonta ovat yritysjohton, tässä tapauksessa maatalousyrittäjän keskeisiä tehtäviä. Yrittäjä usein tekee itse laskentatoimeen liittyvät tehtävät, jolloin häneltä vaaditaan myös ammattitaitoa talousosaamisesta aika laaja-alaisestikin. Yrittäjät jotka ovat ulkoistaneet taloushallinnon, talouden seuranta saattaa jäädä hyvinkin pintapuoliseksi. Kuitenkin onnistuakseen yritystoiminnassa, yrittäjän tulisi hahmottaa talouden kokonaistilanne, sillä talouden kunnon seuranta, arviointi ja kehittäminen ovat kuitenkin tärkein perusta terveelle taloudelle.

Yritystoiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa yrittäjä voi käyttää hyödykseen mm. tilinpäätösanalyysiä. Tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan kattavasti erilaisten tunnuslukujen ja niiden menetelmien kautta yrityksen menestystä ja kehitystä. Tilinpäätösanalyysin tavoitteena ei ole ilmaista vain pelkkiä lukuja vaan pyritään arvioimaan myös, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet näihin lukuarvoihin. Tunnusluvut mitataan tilinpäätösinformaation pohjalta ja mittauskohteina käytetään kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja.

Opinnäytetyö lähti käyntiin yrittäjän omasta kiinnostuksesta saada lisäinformaatiota pienen maatilan taloudellisesta tilanteesta ja kehityksestä. Maatilan kirjanpidon on hoitanut yrittäjä itse, jolloin ei ole juurikaan kiinnitetty huomiota yrityksen todelliseen taloudelliseen tilanteeseen.

Yleisesti tilinpäätösanalyysistä on tehty useita opinnäytetöitä sekä pro graduja. Näissä tilinpäätösanalyysiä on hyödynnetty tutkimalla yrityksen tilaa ja sen kehitystä laskemalla kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja. Maataloudesta vastaavia tilinpäätösanalyyskejä ei juuri tullut esille vastaavassa muodossa. Luomalan (2012) opinnäytetyö Tunnuslukuanalyysin laadinnasta maatalousyrittäjille on yksi löytämistäni maatalouden tunnuslukuja käsittelevistä töistä. Maatalouden tutkimuskeskus kerää valittujen tilojen tietoja ja julkaisee erilaisia kannattavuuslaskelmia suomen tilojen kehityksestä näiden tilojen lukuja hyväksi-

käyttäen. Näissä tutkimuksissa vertaillaan myös Suomen tietoja muiden maiden vastaavanlaisten tilojen kehitykseen.

1.2 Opinnäytetyön tavoite ja rakenne

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yrityksen kannattavuuden tila. Aineistona käytettiin pienen länsisuomalaisen maatilan kirjanpitoaineistoa kolmelta peräkkäiseltä vuodelta. Tilan toimiala oli liha- ja hiehokasvatus. Työssä haluttiin selvittää, oliko pieni, noin 30 lihanaudan maatila kannattava yritys. Haluttiin myös osoittaa, kuinka tulkitaan laskentakaavoja maatalouden tunnuslukuja laskettaessa. Yrityksen talouden kehityksestä haluttiin kokonaiskuva, kuinka kannattavuus on kolmen viimeisen toimintavuoden (2008. 2010) aikana muuttunut. Näinä vuosina toiminta on ollut jokseenkin toiminnoiltaan samansuuntaista. Tilan toimintaa ei ole tarkoitus kehittää.

Työn toisessa luvussa esitetään kirjanpidon periaatteet ja tilinpäätöksen perusteet, tutustutaan verotukseen sekä talouden johtamiseen ja suunnitteluun. Kolmannessa luvussa käydään läpi tilinpäätöstä sekä maatalouden tuloslaskelmaa ja tasetta. Luvussa neljä tarkastellaan yrityksen tilinpäätöstietoja analysoimalla tunnuslukuja sekä käymällä läpi tunnuslukujen laskentamenetelmät. Selvitetään myös tilinpäätösanalyysin mahdolliset hyväksikäyttäjät ja rajoitukset Koska yritys on lopettanut toimintansa, ennusteita tuleville vuosille ei laadita. Luvussa viisi käydään läpi tutkimusmenetelmät, tilinpäätöksen muokkaukset sekä johtopäätökset malliyrityksen lukuja hyväksikäyttäen. Kuudes luku on yhteenveto opinnäytetyöstä.

2 KIRJANPIDON PERIAATTEET JA TILINPÄÄTÖS

Maatilan taloushallinnon rungon muodostaa kirjanpito. Maataloudenharjoittajien ja maataloutta harjoittavien verotusyhtymien ei tarvitse tehdä maataloudesta kirjanpitolain mukaista kirjanpitoa, mutta maatalouden veromuistiinpanojen tulee täyttää vaatimukset, joista on säädetty Verohallituksen päätöksessä ilmoitusvelvollisuudesta ja muistiinpanoista (1276/2007). Tässä luvussa käydään läpi maatalouden kirjanpidon yleisiä periaatteita ja toimintaperiaatteet tilinpäätöstä laadittaessa. Luvussa käydään läpi myös tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase.

2.1 Kirjanpidon periaatteet

Kirjanpidon päätarkoituksena on selvittää yrityksen tulos ja taloudellinen asema. Keskeiset kirjanpidon säännökset löytyvät kirjanpitolaista (L30.12.1997/1336) ja -asetuksesta (A 30.12.1197/1339) sekä eri yritysmuotoja koskevasta lainsäädännöstä. Kirjanpitolaki on yleislaki, joka sisältää kirjanpidon ja tilinpäätöksen perussäädökset (Mäkinen 2002, 17). Kirjanpitoasetuksella täsmennetään kirjanpitolain säädöksiä. Lisäksi yleisohjeita kirjanpitolain soveltamisesta antaa KILA. Kirjanpitolautakunta ohjeistaa ja antaa lausuntoja hakemusten pohjalta siitä, mikä on hyvän kirjanpitolain mukaista menettelyä tietyissä poikkeustapauksissa (Tomperi 2009, 8). Kirjanpidon ja tilinpäätöksen laadintaan vaikuttaa myös verolainsäädäntö. Tärkeimmät verosäädökset ovat tuloverolaki, arvonlisäverolaki- ja asetus sekä laki elinkeinon verottamisesta. Maatalouspuolen tuloverotuksessa sovelletaan maatalouden tuloverolakia (MVL18.12.1967/543).

Kirjanpitolain (KPL 3 luku 2§) mukaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa riittävät ja oikeat tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan taloudellisesta asemasta ja tuloksesta (Tomperi 2009, 12). Maataloudellahan ei ole velvoitetta toimintakertomuksen eikä liitetietojen tekemiseen. Maatalouden kirjanpidon tekotapa ja tarkkuus kannattaa Pellisen ja Enrothin (2008, 54) mukaan kuitenkin suunnitella siten, että kirjanpito palvelee maatalouden veroilmoituksen teon lisäksi myös muuta maatilan suunnittelua ja seuranta. Verovuosi on aina kalenterivuosi, lukuun ottamatta yhteisöjä.

Maataloutta harjoittava avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö tai osakeyhtiö on aina kirjanpitovelvollinen, myös harjoittamastaan maataloudesta. Kirjanpitolain lisäksi näissä tapauksissa myös yhteisöainsäädäntöä koskevat säädökset astuvat kuvaan. Yhteisölakeja ovat osakeyhtiölaki, laki avoimista ja kommandiittiyhtiöistä, osuuskuntalaki, yhdistyslaki ja säätiölaki. Maataloudethan voivat olla myös yhtymiä ja osakeyhtiöitä.

2.2 Kirjanpito ja verotus

Kirjanpitovelvollisen on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa, mutta ammatinharjoittajalle riittää yhdenkertainen maksuperusteinen kirjanpito ja siitä johdettu tuloslaskelma. Maksuperusteisuus tarkoittaa menon ja tulon lukemista sen verovuoden kuluksi tai tuotoksi, jona maksu on suoritettu tai tulo saatu. Maksuperuste on MVL:n tehokkain keino jaksottaa tuloja sekä menoja tulontasauksen kannalta edullisella tavalla. Hankintojen ja myyntien ajankohtia on mahdollista siirtää ainoastaan verotuksellisiin perusteisiin. Esimerkiksi ennen vuodenvaihdetta hankitut maatalouden tarvikehankinnat voidaan vähentää saman vuoden verotuksessa, vaikka niitä käytettäisiin seuraavan vuoden aikana. (Ovaska 2003, 20.)

Verotuksen tärkein tavoite on kerätä yhteiskunnalle varoja. Hyvän verojärjestelmän tunnusmerkkinä mainitaan usein verotuksen neutraliteetti, jolla tarkoitetaan sitä, että verotuksella on vaikutusta verovelvollisen valintoihin. (Ovaska 2003, 11.)

Yritystoimintaan liittyy tuloverotuksen lisäksi myös muita veromuotoja, joista merkittävimmät ovat arvonlisävero, kiinteistövero, perintö- ja lahjaverot sekä varainsiirtovero. Verot jaetaan välillisiin ja välittomiin veroihin. Jako perustuu siihen, jääkö vero lopullisesti verovelvollisen rasitukseksi vai voidaanko se vyöryttää eteenpäin jollekin toiselle. Tuloverot kuuluvat välittömiin veroihin, sillä ne jäävät lopullisesti verovelvollisen rasitukseksi. Arvonlisävero kuuluu välillisiin veroihin, sillä ne vyörytetään maksettavaksi verovelvolliselta yrittäjältä lopulliselle kuluttajalle. (Andersson 2000, 4.)

Vuoden 1993 alusta Suomessa siirryttiin eriytettyyn tuloverojärjestelmään. Järjestelmässä pääomatulot ja ansiotulot erotellaan toisistaan ja verotetaan eri tavalla.

Pääomatuloja verotetaan suhteellisella 30 %:n verokannalla ja ansiotuloja progressiivisen veroasteikon mukaan. Maatalouden tulos kertyy yleensä osittain yritykseen sijoitetun pääoman tuotosta ja osittain yrittäjän työpanoksesta. Siten yrittäjän perusongelma eriytetyssä tuloverojärjestelmässä on tulon jakaminen pääoma- ja ansiotuloksi. Edellisten tulolajien lisäksi tulolähteet ovat keskeisellä sijalla tuloverotuksessa, sillä ne ovat verotuksen peruslaskentayksiköitä. Maatalouden tulolähteen verotettava tulos lasketaan maatilatalouden tuloverolain, MVL:n mukaan. MVL:n mukaan verotettavan toiminnan tappioita ei voida vähentää EVL:n mukaan verotettavan toiminnan tuloksesta tai päinvastoin. (Ovaska 2003, 15. 16).

Kannattavuuskirjanpito aloitettiin Suomessa noin sata vuotta sitten. Ylläpidosta vastaa MTT Taloustutkimus, joka seuraa maa-, puutarha- ja porotalouden kehitystä yritysten aineistojen pohjalta. Myös metsätalouden ja muun yritystoiminnan taloutta seurataan omina toimialoinaan. Kannattavuuskirjanpito kattaa n. 1000 yrityksen tiedot. Käytössä on myös FADN (Farm Accountancy Data Network) tietoverkko, johon myös Suomen kuten muidenkin EU-maiden taloustiedot kirjataan vertailtavuuden takia.

2.3 Maatilatalous

Maatalous on jaettavissa kolmeen pääluokkaan; maito-, liha-, ja kasvinviljelytalouteen. Keskeisiä osa-alueita maataloudessa, kuten muussakin yritystoiminnassa, ovat toimintaympäristön muutosten ennakointi, tulevaisuuden visiointi sekä nykyisen toiminnan parantaminen ja kehittäminen. Isommat tilakoot vaativat uutta tuotantoteknologiaa ja uusia toimintamalleja. Yrittäjältä vaaditaan myös jatkuvaa uuden osaamisen hallintaa, joka tällä hetkellä on pääsääntöisesti painottunut tuotantoon ja tekniikkaan. Jatkossa kuitenkin liikkeenjohdollisella osaamisella on yhä suurempi kuva maataloustoiminnassa. Yksin toimiminen ja osaamistason perinteisyys heikentävät entisestään pärjäämistä tulevaisuuden toimintaympäristössä. Uudet yhteistyömuodot sekä omien vahvuuksien ja toimintatapojen löytäminen auttavat yrittäjää selviytymään tulevaisuuden rakennemuutoksista.

2.4 Talouden johtaminen ja suunnittelu maataloudessa

Maatalousyrittäjän tärkein liikkeenjohdollinen tehtävä on ohjata tilan resurssien käyttöä toiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi (Pellinen & Enroth 2008, 30). Yrittäjällä on onnistuakseen oltava liikkeenjohtokapasiteettia. Yrittäjän liikkeenjohdollisia taitojen vaikutusta tilan menestymiseen ei tule sivuuttaa.

Taloushallinnon ja lähinnä kannattavuuskirjanpidon lukuihin on monia vaikuttavia tekijöitä. Kannattavuuskertoimeen vaikuttaa niin tilan liiketoiminnan seuranta (aktiivista / ei aktiivista) kuin suhtautuminen riskien välttämiseen. Se millainen yrittäjätulo on odotettavissa, perustuu pitkälti yrittäjän johtamistaitoon, tulevaisuuden uskoon sekä jatkuvaan liiketoiminnan seurantaan. Yhteys käyttökatteeseen löytyy sekä ympäristön että oman negatiivisen/positiivisen suhtautumisen vaikutuksesta alaa kohtaan. Jos yrittäjällä ei ole luottamusta omaan toimintaansa, ei aktiivisesti kehitä, suunnittele ja seuraa tilansa toimintaa ja välttää riskejä, käyttökate alenee huomattavasti.

Liikevaihto korreloi hyvin käyttökatteen kanssa, mutta kannattavuuden suhteen sillä ei ole niin suurta vaikutusta. Esimerkiksi tänä päivänä maatilat joutuvat investoimaan sekä rakennuksiin että koneisiin enemmän kuin muutama vuosi sitten. Investoinnit rasittavat maatilaa kannattavuutta, mutta kannattavuus saattaa silti pysyä tuottojen ja kulujen kohdalla ihan hyvänä.

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN KÄYTTÖ MAATALOUDESSA

Tässä luvussa käsitellään yleisesti tilinpäätös sekä muokkaukset. Tase ei ole pakollinen maatalousyrityksille. Tässä luvussa käsitellään maatalouden laskelma taseesta, jossa selvitetään, minkälaisista eristä tilan rahankäyttö koostuu ja mistä rahoitus on peräisin. Tuloslaskelmassa tarkastellaan erät, mistä koostuu tilan liikevaihto, minkälaisia eriä sisältää muut tuotot. Käydään läpi muuttuvat kulut sekä kiinteät kulut, poistot sekä rahoitustuotto ja -kulut sekä tarkastellaan mistä kyseiset luvut koostuvat.

Maatalous on ala, jolla yrittäjä puolisoineen tekee suuren pääosan tilan töistä. Varsinaista palkkaa työstä ei makseta, joten muista yritystoiminnoista poiketen, käytetään erilaisia tunnuslukuja kohdistuen yrittäjän palkkavaatimukseen ja saamaan tuloon liittyen. Näitä tunnuslukuja ovat mm. työtuntiansio, kannattavuuskerroin ja yrittäjätulo. Tässä luvussa käydään läpi tilinpäätöstä, tasetta ja tuloslaskelmaa.

3.1 Tilinpäätös

Tilinpäätöksen laatiminen on Suomessa yleisesti ottaen tarkoin säädeltyä. Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336 KPL 3 luki 1 §) mukaan viralliseen tilinpäätökseen kuuluu tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja liitetiedot. Tase osoittaa tilikauden päätöspäivän taloudellisen aseman ja tuloslaskelma tilikauden tuloksen muodostumisen (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 38). Rahoituslaskelmaa, liitetietoja ja toimintakertomusta ei maatalouden tilinpäätöksessä vaadita. Tilikausi maataloudessa on kalenterivuosi ja tiedot verottajalle on toimitettava viimeistään helmikuun viimeinen päivä.

Tilinpäätös luo perustan eri sidosryhmien taloudelliselle tiedolle. Erilaiset kiinnostuksen kohteet vaikuttavat siihen, että tilinpäätöksen eri osat ja eri tavoin lasketut tunnusluvut ovat käyttötarkoituksen mukaan merkityksellisiä. Näiden lukujen kuvaaminen ja analysointi on tilinpäätösanalyysiä. Tilinpäätösanalyysi voidaan määritellä systemaattiseksi toiminnaksi, jolla pyritään tilinpäätösinformaation ja muiden siihen liittyvien tietojen perusteella antamaan yrityksen toiminnasta kiinnostuneelle

riittävä kuva yrityksen talouden ja sen osatekijöiden tilasta ja kehityksestä. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2009, 108. 109.)

Tilinpäätöksen muokkauksen perustarkoituksena on saattaa tilinpäätökset päätöksentekijän kannalta mahdollisimman käyttökelpoiseen ja vertailukelpoiseen muotoon. Tilinpäätöksen muokkauksessa lähdetään liikkeelle siitä, että tilinpäätökset on laadittu tiettyjä periaatteita noudattaen. Periaatteet on hyvin suurelta osin määritelty jo kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevassa lainsäädännössä. (Ikäheimo ym. 2009, 110.)

Tilinpäätöstietojen muokkauksessa oikaistaan tilinpäätös kuvaamaan paremmin omistajan tietotarpeita ja järjestetään se vertailukelpoiseen muotoon sekä tilan aiempiin tilinpäätöksiin nähden että muiden maatilojen tilinpäätösten kanssa. Tässä yhteydessä tulee arvioitavaksi myös tilinpäätöksen luotettavuus. (Ikäheimo ym. 2009, 109.)

3.2 Tase

Taseen tarkoituksena on kuvata maatalan taloudellista asemaa eli varallisuusasemaa tilinpäätöshetkellä (Tomperi 2007, 144). Maatalouden harjoittajien ja maataloutta harjoittavien verotusyhtymien ei tarvitse tehdä verotusta varten varsinaista tasetta, vaan maatalouden veroilmoituksella tehdään maatalouden varoista laskelma, joka perustuu lakiin varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2005). Lain perusteella huomioidaan maatalousmaan, tuotantorakennusten, maatilamatkailun, lomamökkien ja vuokrattavien asuinrakennusten, maatalouskoneiden ja kaluston, maatalouteen kuuluvien osakkeiden ja osuuksien, tuotanto-oikeuksien sekä muiden lain mukaan huomioon otettavien maatalouteen kuuluvien varojen arvo. (Pellinen & Enroth 2008, 55.)

Tase koostuu kahdesta osasta, vastaavaa ja vastattavaa -puolista. Taseessa vastaavaa -puoli erittelee rahan käyttökohteet ja vastattavaa -puoli puolestaan kertoo, mistä yrityksen rahat ovat peräisin. Tasekaavoja on vain yksi ja se on kaikille kirjanpitovelvollisille yhteinen.

Taseen **Vastaavaa**-puolella esitetään maatilan varat ja informaatio siitä, millaisia pitkä- ja lyhytaikaisia tuotantotekijöitä tila käyttää liiketoiminnassaan (Tomperi 2007, 155. 156). Vastaavaa -puoli toisin sanoen koostuu aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä, pitkäaikaisista sijoituksista, vaihto-omaisuudesta, saamisista sekä rahoitusomaisuudesta. *Aineettomiin hyödykkeisiin* luetaan sellainen pitkävaikutteinen rahankäyttö, joka ei muodosta aineellista omaisuutta (esim. tuotanto-oikeudet). *Aineelliset hyödykkeet* ovat käyttöomaisuutta, joka on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana kuin yhtenä tilikautena. Käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvät maa- ja vesialueet, rakennukset, koneet ja kalusto sekä salaojitus ja muut aineelliset hyödykkeet. *Pitkäaikaiset sijoitukset* sisältävät tilan mahdolliset osakkeet ja osuudet, pitkäaikaiset lainasaamiset (esim. tuottajalainat) ja muut yritystoiminnan sijoitukset. *Vaihto-omaisuus* kattaa aine- ja tarvikkeivarastot, valmiiden ja ns. välituotteiden varastot, mukaan lukien karkearehuvarastot, kotieläimet ja muun vaihto-omaisuuden. *Saamiset* ovat jaksotuseriä, joilla kassaperusteisia tuloja kohdennetaan oikealle tilikaudelle suoriteperusteista tilinpäätöstä varten. Saamisina käsitellään erikseen myyntisaamiset, tukisaamiset, arvonalisäverosaamiset ja muut saamiset. *Rahoitusomaisuus* käsittää maatilan rahoittamiseen tarvittavat talletukset ja käteisvarat.

Vastattavaa-puolen oma pääoma lasketaan vähentämällä maa- ja puutarhatalouden omaisuudesta velat. Omaisuuteen luetaan tällöin tuotanto-oikeudet (mm. maidon viitemäärä), maaomaisuus (pellot), rakennukset, koneet ja kalusto, salaojat, muu käyttöomaisuus, osakkeet ja osuudet, tuotantopanosten varastot, tuotevarastot (sis. karkearehuvarastot), kotieläimet, muu vaihto-omaisuus, saamiset ja rahoitusomaisuus (Käsitteiden selityksiä). *Vieras pääoma* puolestaan sisältää velat sekä maa- että puutarhatalouden puolella. Nämä on jaoteltuna lyhyt- ja pitkäaikaisiin velkoihin lajeittain. Lyhytaikaista vierasta pääomaa ovat mm. ostovelat, lyhytaikaiset pankkivelat sekä muut lyhytaikaiset velat. Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan luetaan valtionlainat, korkotukilainat, muut pitkäaikaiset pankkilainat sekä muut pitkäaikaiset velat. Toisin sanoen taseen vastattavaa -puolelta käyvät ilmi yrityksen pääomarahoitus ja oma pääoma.

3.3 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on kirjanpitoasetuksessa säädetyn kaavan mukaisesti laadittu vähennyslaskumuotoinen laskelma tilikauden toiminnan tuloksesta (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 19). Tuloslaskelmasta on käytävä ilmi, kuinka tilikauden tulos on syntynyt ja mikä on tilikauden jakokelpoinen voitto (Salmi 2004, 46). Yrityksillä on käytössä kaksi vaihtoehtoista tuloslaskelmakaavaa, kululajikohtainen ja toimintokohtainen kaava. Lisäksi aatteellisilla yhteisöillä, ammatinharjoittajilla, säätiöillä sekä kiinteistöyhtiöillä on omat kaavansa. Liiketoimintaa harjoittavat kirjanpitovelvolliset käyttävät yleisesti ottaen kirjanpitoasetuksen ja -lautakunnan yleisohjeen mukaista kululajipohjaista tuloslaskelmakaavaa (Tomperi 2007, 144).

Tuloslaskelman ensimmäisenä eränä on liikevaihto (Tomperi 2007, 144). Liikevaihto koostuu varsinaisen toiminnan myyntitulojen lisäksi maatalouden tuotantoon liittyvistä tuista. Tuet ovat tärkein osa maatalouden tuloista. Investointiavustukset puolestaan hyväksi luetaan taselaskelman puolella investointikustannuksia pienentävinä tekijöinä.

Kokonaistuoton laskennassa otetaan liikevaihtoon lisäksi huomioon tuotevarastojen ja eläinpääoman muutokset ja MVL:n mukaisen kirjanpidon osalta myös myynti- ja tukisaamisten muutos sekä maatalon sisäisten siirtojen arvo (esimerkiksi maataloustuotteiden yksityiskäyttö) ja muut sellaiset tuotot, joita ei ole otettu huomioon vielä liikevaihdossa (Pellinen 2008, 61).

Jotta saataisiin selville maatalon voitto, on kokonaistuotosta tehtävä asianmukaisia kuluvähennyksiä. Kokonaistuotosta vähennetään muuttuvat kulut, maatalouden muut muuttuvat kulut, kiinteät kulut, poistot sekä rahoitustuotot ja -kulut huomioidaan. Muuttuvat kulut pitävät sisällään mm. eläinhankinnat, rehut, tarvikkeet nautakarjalle, kasvinviljelyaineet ja -tarvikkeet (siemenet, lannoitteet), muut maatalouden aine- ja tarvikekulut (polttoöljyt, voiteluaineet) sekä ulkopuoliset palvelut (siemennys, eläinlääkäri, rahtikulut, ostetut konetyöt). Maatalouden muut muuttuvat kulut pitävät sisällään mm. sähkökulut, vesi- ja jätehuoltomaksut sekä työvaatekulut. Kiinteisiin kuluihin lasketaan mm. peltojen vuokrat, maatalouskoneiden ja -rakennusten kunnossapitokulut, maatalousvakuutukset, kiinteistöverot, jäsenmaksut sekä puhelin- ja atk-kulut. Poistoissa huomioidaan koneiden ja kaluston, sekä

rakennusten ja salaojien poistot. Rahoitustuotot ja kulut sisältävät pankkien korko- ja hoitokulut sekä maatalouden muut satunnaiset tuotot.

MVL:ssä käytetään ainoastaan degressiivisiä poistoja. MVL:n 8§:n mukaan koneiden, kaluston ja laitteiden poisto saa olla enintään 25 % menojäännöksestä. Poistoprosentti voi vaihdella vuosittain ja poisto voidaan jättää kokonaan tekemättä. Edellisen verovuoden menojäännökseen lisätään kuluvana verovuonna käyttöön otettujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenon summa. Tästä vähennetään hankintoihin käytetty tasausvaraus, saadut luovutushinnat, muut vastikkeet, vahingon-, vakuutus- yms. korvaukset sekä yksityistalouden käyttöön otettujen koneiden arvo. Jos tulos muodostuu negatiiviseksi, tuloutetaan negatiivinen määrä verovuoden tuloksi. Koneiden, kaluston ja laitteiden hankintameno voidaan kuitenkin vähentää kokonaan maksuvuonna jos hankinnan taloudellinen käyttöaika on korkeintaan kolme vuotta. (Ovaska 2003, 21.)

MVL 9§:n mukaan rakennusten ja rakennelmien hankinta- ja perusparannusmenot vähennetään vuotuisina poistoina menojäännöksestä. Korkeintaan 1000 euron menojäännös poistetaan kuitenkin kerralla. Poisto tehdään kustakin rakennuksesta erikseen ja poistomenettelyn piiriin kuuluvat myös rakentamiseen liittyvät palkka- yms. menot. (Ovaska 2003, 22.)

Salaojien, siltojen, patojen ja muiden vastaavien hyödykkeiden hankintamenot vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin samalla tavalla kuin mu maatalouden käyttöomaisuus. Vuosina 1982 tai myöhemmin valmistuneista salaojista voidaan tehdä enintään 20 %:n menojäännöspoisto. Tätä vanhemmista salaojista sekä kaikista silloista, padoista yms. hyödykkeistä suurin sallittu poisto on 10 %. (Ovaska 2003, 22. 23.)

MVL:n 10d §:n mukaan maatalouteen liittyvät korkokulut voidaan vähentää ilman vastaavia EVL:n rajoituksia. Maksuperustetta voidaan käyttää MVL:n mukaan verotettavassa toiminnassa myös korkomenojen osalta, sillä ne ovat rajoituksetta vähennyskelpoisia myös etukäteen maksettuina. (Ovaska 2003, 23.)

Vuodesta 1991 alkaen maatalouden puhtaasta tulosta on voinut tehdä tasausvarauksen. Tasausvarauksen avulla voidaan tehdä käyttöomaisuuden poistoja ennakoon. Tämä tapahtuu purkamalla tasausvaraus käyttöomaisuuden hankinta- tai

perusparannusmenoihin, jolloin tasausvarauksen määrä vähennetään niiden pois-
topohjasta. Tasausvarausta voidaan käyttää myös tulontasaukseen lukemalla se
suoraan maatalouden veronalaiseksi tuloksi. Verotuksessa tehty tasausvaraus on
käytettävä viimeistään kolmantena vuotena varauksen tekovuodesta laskettuna.
Tasausvaraukset käytetään tekojärjestyksessä vanhimmasta alkaen. Tasausvara-
uksen käyttö tulontasauskeinona on ollut perusteltua, sillä suurinta osaa maata-
louden tuloksesta verotetaan progressiivisen asteikon mukaan ansiotulona. Ta-
sausvarausta voidaan pitää tärkeänä keinona tasata verotettavaa tulosta vuosien
välillä. Tasausvarauksen suuruus saa olla enintään 40 % maatilán maatalouden
puhtaasta tulosta ennen varauksen vähentämistä. Varaus saa olla suuruudeltaan
enintään 13 500 euroa ja sen tulee olla vähintään 800 euroa. Ovaska (2003, 24)
toteaa että tasausvarausta kannattaa käyttää matalan enimmäispoisto-oikeuden
omaaviin kohteisiin, kuten talousrakennuksiin.

Jälleenhankintavarauksella voidaan välttää käyttöomaisuuden luovutuksessa
muodostuva luovutusvoiton suora tuloutuminen ja sen tarkoituksena on helpottaa
yritystoiminnan jatkuvuutta palvelevien uushankintojen rahoitusta (Ovaska 2003,
25).

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Yrityksen johdon, kuten myös maatalousyrittäjän keskeisenä tehtävänä on suunnittelu, toiminnan toteuttaminen ja toiminnan tulosten valvonta. Tilinpäätösanalyysin avulla yrittäjä pystyy seuraamaan ja analysoimaan kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kehittymistä. Tässä luvussa käydään läpi analyysit, joita tilinpäätöksen pohjalta voidaan laatia, sekä mahdolliset hyväksikäyttäjät. Selvitetään myös tilinpäätöksen käytön mahdolliset rajoitukset, tekniikat ja menetelmät sekä tutustutaan analyysin eri suoritusvaiheisiin. Selvitetään maatalouden osalta mahdolliset tilinpäätöksen muokkaukset sekä oikaisutoimenpiteet. Lopuksi käydään läpi kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä maksuvalmiuden tunnusluvut, määritelmät, laskentakaavat sekä ohjearvot.

4.1 Tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit

Yleisesti puhuttaessa tilinpäätösanalyysiä käytetään kuvaamaan monentasoista tilinpäätöksen pohjalta tehtävää analyysiä (Niskanen & Niskanen 2003, 9). Tilinpäätösanalyysi on siis analyysimuoto, joka sijoittuu yritystutkimuksen ja tunnuslukuanalyysin välimaastoon.

Tunnuslukuanalyysi on analyyseistä suppein ja yksinkertaisin (Niskanen & Niskanen 2003, 9). Tunnuslukuanalyysissä arvioidaan tilinpäätöksestä laskettujen tunnuslukujen perusteella, miten tilan strategia on toteutunut taloudellisesta näkökulmasta. Taloudellisesta näkökulmasta voidaan analysoida maatalon toiminnan laajuutta ja sen kehitystä, toiminnan kannattavuutta ja tehokkuutta, rahoituksellista asemaa sekä rahoitusrakenteen, maksuvalmiuden että kassavirtojen muodostumisen osalta. Tietolähteenä on erityisesti tilinpäätöksen muokkauksella saadut luvut, joita suhteutetaan toisiinsa. Oleellista on lukujen ajallinen kehitys ja vertailu muihin tiloihin. (Ikäheimo ym. 2009, 109.)

Tilinpäätösanalyysi on kehittyneempi ja kattavampi analyysi kuin tunnuslukuanalyysi. Sen avulla tarkastellaan useiden erilaisten tunnuslukujen ja muiden menetelmien avulla maatalon taloudellisen menestyksen osatekijöitä ja kehitystä (Niskanen & Niskanen 2003, 9). Tilinpäätösanalyysissä pyritään pelkkien lukuarvojen

lisäksi arvioimaan niihin vaikuttavia tekijöitä sekä arvioimaan, ovatko luvut esimerkiksi arvoiltaan hyviä vai huonoja. Ongelmana kuitenkin tilinpäätösanalyysissä on se, että kaikkien lukujen taustalla olevia tekijöitä ei saada selville tilinpäätösinformaation puutteellisuuden vuoksi.

Maatilan kannattavuus, rahoitus ja taloudelliset toimintaedellytykset mitataan ja arvioidaan tilinpäätösinformaation pohjalta hyvinkin kriittisesti (Niskanen & Niskanen 2003, 8). Perustietona tilinpäätösanalyysissä on virallinen tilinpäätös, mahdolliset liitetiedot ja muu käytettävissä oleva informaatio (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 7). Tilinpäätöksen oikaisemisen lähtökohtana on jalostustarve tilinpäätösinformaatiolle niin, että se palvelee parhaiten tarkoitustaan sille, mitä analyysin tekijä on sille asettanut. Vertailuperusteena voidaan käyttää saman alan tilojen tai itse yrittäjän laatia ja valitsemia tavoitteita.

Yhtenä tavoitteena tilinpäätösanalyysissä on arvioida tuloksen riittävyyttä eli kannattavuutta ja kannattavuuden kehittymiseen liittyviä riskejä (Niskanen & Niskanen 2003, 8. 9). Yrityksen vakavaraisuutta arvioidaan tarkastelemalla mm. pitkän aikavälin rahoitusrakenteeseen liittyviä riskejä. Lyhyemmän aikavälin (alle vuoden) rahoituksen riskejä puolestaan arvioidaan maksuvalmiudella.

Syvällisin analyysien muoto on yritystutkimus (Niskanen & Niskanen 2003, 11). Tässä analyysissä selvitetään maatilan taloudelliseen menestykseen vaikuttaneet syyt liiketoiminnan tasolla. Yritystutkimusta toteuttavat luottolaitosten ja luottoluokitusyritysten yritystutkijat.

4.2 Analyysien hyväksikäyttäjät

Yleisesti ottaen tilinpäätöstietojen hyväksikäyttäjäryhmä on laaja ja kattaa kaikki ne tahot, joille yrityksen taloudellinen menestyminen on merkityksellistä ja joita tilinpäätösinformaatio siksi kiinnostaa (Kinnunen, Leppiniemi, Puttonen & Virtanen 2002, 87). Maataloudessa analyysit ovat kuitenkin aika vähän käytettyjä. Lähinnä niitä käytetään Maatalouden tutkimuskeskuksen tekemiin tilastoihin.

Omistajat/yrittäjät, nykyiset tai mahdolliset tulevat yrittäjä ovat keskeisin käyttäjäryhmä. Maataloudessa ehkä toinen mahdollinen hyväksikäyttäjäryhmä ovat rahoit-

tajat. Rahoittajia voivat käyttää informaatiota mm. isommissa maatilayrityksissä luottopäätöksiä tehdessään sekä tutkittaessa takaisinmaksukykyä luoton takaisinmaksussa. Yritystoiminnassa myös tavarantoimittajat sekä henkilökunta ovat kiinnostuneita mm. työsuhteisiin liittyvistä näkökulmista sekä lyhytaikaisista luotonmaksuun liittyvistä seikoista. Nämä kuitenkin eivät niin suuresti vaikuta maatalouden puolella, koska vierasta henkilöstöä ei yleensä ole palkattuna ja tavaratoimitukset ovat aika pieniä euromääräisesti Suomen olosuhteissa.

Myös viranomaiset käyttävät hyödykseen tilinpäätösinformaatiota (Kinnunen ym. 2002, 91. 92). Verottaja käyttää maatalan verotettavaa tulosta verojen määrän laskemiseen. Tiedotusvälineet käyttävät informaatiota hyödykseen uutisoinnissa. Kilpailuvirastot seuraavat eri toimialojen kilpailutilannetta. Tuomioistuimet hyödyntävät tietoja (teollisuusyritykset yms.) talousrikollisuuksia tutkiessaan.

4.3 Tilinpäätösanalyysin rajoitukset

Tilinpäätösanalyysin luotettavuus riippuu siitä, kuinka riittävästi yksiselitteistä tietoa analysoijalla on käytettävissään (Kokkonen 1995, 81. 83). Tilinpäätösanalyysin luotettavuutta ei tarvitse kuitenkaan kyseenalaistaa, koska mahdollisine virheineenkin tunnusluvut antavat yleensä riittävän kuvan tilan taloudellisesta tilasta ja kehityksestä.

Ongelman tunnusluvuissa aiheuttaa niiden paljous (Salmi 2004, 104. 105). Valittaessa tunnuslukua on tärkeää, että tunnusluku on validi eli se mittaa juuri sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Tunnusluvun on myös oltava luotettava eikä saisi olla riippuvainen esimerkiksi mittaajasta. Luotettavuus on tilinpäätösanalyysin heikoin kohta, koska tilinpäätöksessä on useissa kohdin kuitenkin käytetty harkinnanvaraisuutta.

Tehtäessä tilinpäätösanalyysiä, ongelmaksi saattaa nousta harkinnanvaraisuuden lisäksi se, että kirjanpito rekisteröi ainoastaan liiketapahtumia, jotka perustuvat suoriteperusteeseen, historiallisiin menoihin sekä varovaisuusperiaatteeseen (Salmi 2004, 105. 106). Tällaisissa tapauksissa esimerkiksi kiinteistöjen nousseet

arvot näkyvät tuloslaskelmassa vasta kun ne on myyty, ellei niihin tehdä arvonkorotuksia.

4.4 Tekniikat ja menetelmät tilinpäätösanalyysissä

Käytettävät tekniikat voidaan luokitella prosenttilukumuotoiseen tilinpäätöksen laadintaan, trendianalyysiin, tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin (Niskanen & Niskanen 2003, 87. 89). Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös laaditaan siten, että tilinpäätöserät esitetään prosentteina jostakin tietystä vertailukohteesta, esimerkiksi liikevaihdosta. Trendianalyysi on menetelmä, jossa tarkastellaan tilinpäätöserien ajallista kehitystä (mts. 96). Tunnuslukuanalyysissä tunnusluvut lasketaan tuloslaskelman ja taseen eristä suhdelukumuotoisina (mts.19. 20). Mittauskohteena tässä on tilan eri osatekijöitä, kuten vakavaraisuus, kannattavuus ja maksuvalmius. Kassavirta-analyysissä puolestaan laaditaan rahoitus- ja kassavirtalaskelmia, joissa suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muokataan liitetietojen avulla kassa-perusteisiksi.

Tilinpäätösanalyysissä keskeisintä on se, että eri menetelmiä apuna käyttäen saatuja lukuja arvioidaan ja lukujen taustalla olevat syy-seuraussuhteet selvitetään (Niskanen & Niskanen 2003, 20). Näitä tunnuslukuja voidaan verrata samanlaisten tilojen tunnuslukuihin tai oman maatilän aiempien vuosien tunnuslukuihin.

4.5 Tilinpäätösanalyysin suoritusvaiheet

Ensimmäisessä vaiheessa analyysin perustietoja, tuloslaskelmaa sekä tasetta ja mahdollisia liitetietoja muokataan (Niskanen & Niskanen 2003, 19). Tavoitteena on standardoida lähtöaineisto sillä edellytyksin, että yritys- ja vuosikohtaista informaatiota voidaan verrata tilojen tai oman tilan aikaisempien vuosien tilinpäätöksiin. Laitinen (1992, 16) suosittelee, että perustiedot kannattaa muokata aina mahdollisimman hyvin riippumatta siitä, mihin analyysin tuloksia käytetään ja kuka sen toteuttaa.

Seuraavassa vaiheessa valitaan mittauskohteet ja analyysimenetelmät (Niskanen & Niskanen 2003, 19). Analyysin suorittaja ja käyttötarkoitus ovat ratkaisevia tekijöitä valittaessa käytettävää menetelmää.

Kolmannessa vaiheessa valitaan käytettävät tunnusluvut ja tekniikat sekä käytettävät vertailukohteet.

Neljännessä vaiheessa lasketaan valittujen tunnuslukujen arvot ja tehdään vertailu mahdollisten muiden maatilojen tai oman tilan eri vuosina tehtyihin arvoihin. Analyysissä on suositeltavaa käyttää useamman vuoden tietoja, koska silloin saadaan tarkempi kuva tilan kehityssuunnasta omassa toiminnassa tai verrattaessa muihin vastaaviin tiloihin. Tilinpäätösanalyysin perusidea on yhdistää poikittais- ja pitkäjäsenanalyysi eli selvittää tilan taloudellinen kehitys ja verrata muiden tilojen kehitykseen.

Viidentenä vaiheena tilinpäätösanalyysissä on laskettujen tulosten havainnollistaminen kuvioiden ja vertailutaulukoiden avulla (Laitinen 1992, 17. 18). Viimeinen vaihe sisältää tulosten tulkinnan ja johtopäätösten teon yrityksen menestymisestä.

4.6 Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut

4.6.1 Yrittäjätulo (maataloustulo)

Maa- ja puutarhatalouden yrittäjätulo jää kokonaistuotosta yrittäjäperheen työpalkaksi ja oman pääoman koroksi. Koska yrittäjätuloa laskettaessa ei oteta huomioon yrittäjäperheen tekemän työn ja oman pääoman käyttömääriä, se ei kuvaa maatilaa kannattavuutta. Yrittäjätulo ei myöskään kuvaa tilan kannattavuuskehitystä, sillä yrittäjäperheen tekemän työn ja oman pääoman käyttö on saattanut muuttua edellisistä vuosista. (Yrityksen tulosta kuvaavat 2012b).

Yrittäjätulo = Nettotulos + yrittäjäperheen palkkavaatimus

4.6.2 Nettotulos

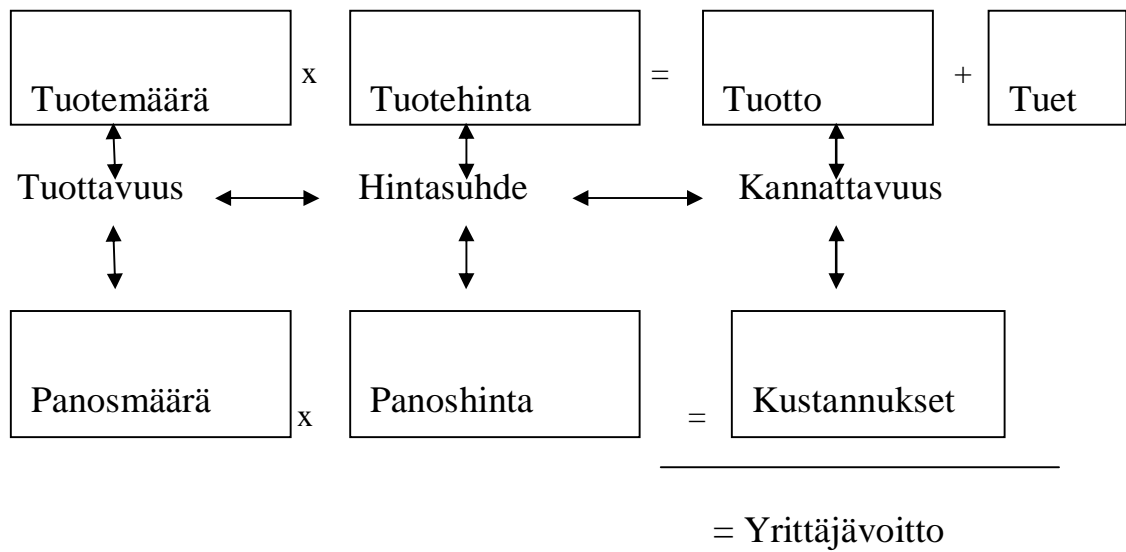
Maatalouden samoin kuin muun yritystalouden varsinaisena toiminnan tuloksena pidetään nettotulosta. Nettotulos on yrittäjälle jäävä osuus tuloksesta. Nettotulos ei sisällä satunnaisia eriä eikä mahdollisia tilinpäätössiirtoja. Nettotulos ei siis ole välttämättä sama kuin tuloslaskelman voitto tai tappio.

Nettotulos jää koroksi maataloudelle sijoitetulle omalle pääomalle. Nettotuloksen ollessa useamman vuoden negatiivinen, seurauksena on oman pääoman pieneeminen ja vakavaraisuuden heikkeneminen. Nettotulosta tarkastellessa on huomattava, että veroja ei ole vähennetty. (Yrityksen tulosta kuvaavat 2012b).

Positiivista nettotulosta ja oman pääoman tuotto prosenttia on hyvä tarkastella rinnakkain. Jos omalle pääomalle saadaan vähintään 10 %:n tuotto, voidaan katsoa nettotuloksen olevan vähintäänkin tyydyttävä omistajan näkökulmasta.

4.7 Kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut

Kannattavuudella tarkoitetaan tilan pitkän tähtäimen tulontuottamiskykyä (Yrityksen kannattavuutta kuvaavat 2012a). Kannattavuuden tunnusluvut voidaan jakaa euromääräisiin ja suhteellisiin tunnuslukuihin. Euromääräiset tunnusluvut (esim. nettotulos, yrittäjävoitto ja yrittäjätulo) kertovat kannattavuuden euroissa ja suhteelliset tunnusluvut (esim. oman pääoman tuotto prosentti ja kannattavuuskerroin ja työtuntiansio) kertovat, kuinka paljon euroja on saatu suhteessa tuotantoon sitoutuneeseen pääomaan. Kannattavuuden arvioinnissa on hyvä käyttää useampaa kuin yhtä tunnuslukua, jotta tiedetään kuinka hyvä kannattavuus on suhteessa sitoutuneeseen pääomaan ja onko saatu riittävästi euroja yrittäjäperheen toimeentulon turvaamiseksi. (Pellinen & Enroth 2008, 68.)

Kuvio 1. Kannattavuuteen vaikuttavat tekijät

4.7.1 Yrittäjävoitto

Yrittäjävoitto (KUVIO 1) kuvaa yrityksen euromääräistä (absoluuttista) kannattavuutta. Yrittäjävoittoon sisältyy myös korvaus yrittäjäriskille. Yrittäjävoittoa laskettaessa maataloustulosta vähennetään oman pääoman (korkovaatimuksen) ja oman työn (palkkavaatimuksen) vaihtoehtokustannukset. Jos kustannukset mukaan lukien vaihtoehtokustannukset ovat suuremmat kuin tuotot ja suhdeluku ylittää 100 %, yrittäjävoitto on negatiivinen. Yritys on toisin sanoen tuottanut tappiota.

4.7.2 Kannattavuuskerroin

Kannattavuuskerroin osoittaa, kuinka suuri osa palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksesta on saavutettu. Kannattavuuskerroin kuvaa tuotannon kannattavuuden lisäksi myös kannattavuuskehitystä. Kannattavuuskerroin on suhteellinen käsite, jolloin eri vuosien kannattavuutta voidaan vertailla ilman deflaointia.

yrittäjäperheen palkkavaatimus + oman pääoman korkovaatimus

yrittäjätulo

Kun kannattavuuskerroin on 1,00, omalle työlle ja omalle pääomalle korvaukseksi jäävä yrittäjätulo on yhtä suuri kuin näille tavoitteeksi asetetut palkka- ja korkovaatimukset. Jos kannattavuuskerroin on tätä pienempi, omalle työlle ja pääomalle on jäänyt tavoitteita alhaisemmat korvaukset.

4.7.3 Työansio ja työtuntiansio

Työansio kuvaa yrittäjäperheen maataloustyölle saamaa työtuloa.

Työansio = Yrittäjätulo . oman pääoman korkovaatimus

Työansio puolestaan suhteutetaan tehtyjen työtuntien määrään. Tuloksena saatu ansion määrä on verrattavissa esim. palkansaajan tuntiansioon. Tunnuslukua tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava omalle pääomalle saatu laskentakorkovaatimuksen mukainen tuotto. Tätä tunnuslukua voidaan käyttää vertailtaessa maatalousyrittäjän tuloa normaalin palkansaajan tuloon.

Työtuntiansio euroa/tunti = $\frac{\text{Työansio (euroa/vuosi)}}{\text{työmäärä tuntia}}$

4.7.4 Oman pääoman tuotto ja tuottoprosentti

Yksi tärkeimmistä omistajien ja sijoittajien käyttämistä kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista on oman pääoman tuottoprosentti. Oman pääoman tuottoprosentti mittaa tilan kykyä huolehtia omistajilta saaduista pääomista. Pääoman tuottoprosentista oman pääoman tuotto on tunnusluku, johon mahdolliset arvonorotukset vaikuttavat eniten. (Yritystutkimuslautakunta 2005, 60.) Oman pääoman tuottoprosentti saadaan laskettua käyttämällä seuraavaa kaavaa:

Oman pääoman tuotto- % = $(100 * \text{Nettotulos}) / \text{oma pääoma keskimäärin}$

Oman pääoman tuotto-%:n ohjearvot ovat (Alhola & Lauslahti 2005, 169):

Erinomainen yli 20 %

Hyvä 15-20 %

Tyydyttävä 10-15 %

Välttävä 5-10%

Heikko alle 5 %

Maatilan oma pääoma koostuu pääomasijoituksista sekä tilalle omistajien jättämistä voitoista. Tavoitehan on, että saataisiin riittävä tuotto sekä vieraalle että omalle pääomalle. Tunnuslukuun vaikuttaa esim. investointien määrä. Investointeihin sitoutuu suuria määriä pääomaa joka ei ehdi tuottaa tuloa. Tästä aiheutuu mm. tunnusluvun kehityksen arviointiongelmat. Tarvittaessa tulisi pystyä taseen pääomia arvostamaan käypään arvoonsa, jotta saataisiin totuudenmukaisempi kuva oman pääoman tuotoista. Myös pienellä omalla pääomalla voi olla kasvattava vaikutus oman pääoman tuottoon.

4.7.5 Kokonaispääoman tuotto ja tuotto-%

Kokonaispääoman tuotto ilmaisee, kuinka paljon tila tuottaa korkoa toimintaan sijoitetulle pääomalle. Tämä tunnusluku saadaan kaavasta:

$\text{Nettotulos} + \text{korot ja rahoituskulut}$

Kokonaispääoman tuotto-% puolestaan osoittaa koko pääomalle saatavan koron määrän. Tätä tunnuslukua voidaan verrata vieraasta pääomasta maksettavaan korkoon. Kokonaispääoman on oltava vähintään vieraan pääoman suuruinen, jos tilikauden oikaistu oma pääoma on negatiivinen. Tunnusluvun käyttökelpoisuus ilmenee lähinnä silloin, kun jakoa korolliseen ja korottomaan pääomaan ei pystytä selvittämään (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 5).

$$\text{Kokonaispääoman tuotto- \%} = \frac{100 * (\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut})}{\text{taseen loppusumma keskimäärin}}$$

Kokonaispääoman tuottoprosentin viitteelliset ohjearvot ovat seuraavat:

Hyvä yli 10 %

Tyydyttävä 5. 10 %

Heikko alle 5 %

Tunnusluku on erittäin käyttökelpoinen mm. eri toimialojen väliseen vertailuun.

4.8 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Rahoitusriskiä mitataan vakavaraisuutena eli pääomarakenteella (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 165). Vakavaraisuudella tarkoitetaan vieraan ja oman pääoman osuutta koko pääomasta ja sillä ilmaistaan tilan kykyä suoriutua pitkän aikavälin sitoumuksistaan (Kallunki & Kytönen 2002, 80). Vakavaraisen yrityksen vieraan pääoman osuus koko pääomasta ei ole liian suuri ja yritys pystyy selviytymään vaivatta vieraan pääoman korkovaatimuksista (Kokkonen 1995, 79). Vakavarainen tila ei ole niin altis ajoittaisten tappiokausien vaikutuksille kuin pahoin velkaantunut tila.

Vakavaraisuuden tunnusluvut kuvaavat vieraan pääoman hallitsevaa osuutta yrityksen rahoitusrakenteessa (Niskanen & Niskanen 2003, 130).

4.8.1 Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste mittaa tilan vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 61). Tunnusluvun arvo kertoo omalla pääomalla rahoitetun varallisuuden määrän. Omavaraisuusaste saadaan laskemalla seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Omavaraisuusaste \%} = \frac{100 * \text{oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma . saadut ennakot}}$$

Taseen loppusumma . saadut ennakot

Omavaraisuusasteelle on asetettu ohjearvoja, joilla mitataan edellä mainittuja omavaraisuutta kuvaavia seikkoja. Mikäli omavaraisuusaste on yli 40 %, maatilán kyky suoriutua tappiosta ja sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä on hyvä. Jos omavaraisuusaste jää alle 20 %, tilalla on hyvin heikot mahdollisuudet selvittää pitkän aikavälin sitoumuksistaan ja vakavaraisuus on heikko. Maatila on sitä vakavaraisempi ja rahoitusriski on pienempi, mitä korkeampi on omavaraisuusaste. Jos omalle pääomalle korvaukseksi jäävä nettotulos on negatiivinen, tilán oma pääoma ja varallisuus vähenee (Vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut 2012).

Mikäli tässä tapauksessa tuotantotoimintaa haluttaisiin kuitenkin jatkaa ja investointeja harkittaisiin, olisi tilán turvauduttava ulkopuoliseen lisäpääomaan. Pääoma voi olla vierasta pääomaa, mutta usein myös oman pääoman ehtoista kuten metsästä hankittua tuloa tai palkkatuloa, jolloin tilán omavaraisuusaste kuitenkin pysyy ennallaan.

Korkean omavaraisuusasteen mautiloilla on huomattavasti suurempi liikkumavapaus. Riippuvuus tässä tapauksessa suhdanteisiin ja toimintaympäristön muutoksiin on huomattavasti pienempi. Omavaraisuusaste on myös riippuvainen tilán iästä. Nuoret tilat ovat usein velkaantuneempia kuin vanhemmat tilat.

Yleisesti yritystoiminnassa omavaraisuusasteen viitteellisinä ohjearvoina pidetään seuraavia:

Erinomainen yli 50 %

Hyvä 35. 50 %

Tyydyttävä 25. 35 %

Välttävä 15. 25 %

Heikko alle 15 %

Maatilayrittäjähän on itse henkilökohtaisesti vastuussa tilansa toiminnasta ja veloista. Tällöin tilallisen rahoitusrakennetta tarkasteltaessa on huomioitava myös omistajan henkilökohtaiset velat ja varat laskettaessa omavaraisuusastetta.

4.8.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Siitä tunnusluvusta voidaan karkeasti päätellä, millaiset käyttökatevaatimukset vieraan pääoman hoitokulut tilalle asettavat. (Vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut 2012).

Suhteellinen velkaantuneisuus = $100 \cdot \text{vieras pääoma} / \text{kokonaistuotto}$

Suhteellisen velkaantuneisuus on omavaraisuutta parempi mittari, jos vertailun kohteena olevien maatilojen käyttöomaisuus on eri-ikäistä tai yritysten poistomenetelmät poikkeavat toisistaan. Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää tilalta hyvää liiketulosta vieraan pääoman velvoitteista selviämiseksi (Yritysneuvottelukunta 2005, 62). Suhteellinen velkaantuneisuus voidaan laskea kohtuullisen luotettavasti myös oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista.

4.9 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Likviditeetillä eli maksuvalmiudella tarkoitetaan tilan kykyä selviytyä lyhytaikaisista maksusitoumuksistaan niiden erääntyessä (Kallunki & Kytönen 2002, 84). Likvideillä varoilla tarkoitetaan rahaa sekä sellaisia varoja, jotka alhaisilla kustannuksilla, nopeasti ja riskittömästi ovat muutettavissa käteiseksi rahaksi (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 129). Mitä parempi tilan maksuvalmius on, sitä edullisemmin os-toja pystytään hoitamaan ja selviämään maksuista.

Maksuvalmiutta pystytään tarkastelemaan myös suppeasti ja laajasti (Salmi 2004, 150). Suppea tarkastelu sisällyttää maksuvalmiuteen vain käteisen rahan ja pankkisaamiset sekä lyhytaikaiset rahoitusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset saamiset.

Laajemmassa määritelmässä maksuvalmiuteen sisällytetään myös vaihtomaisuus.

Myös kaksi eri näkökulmaa on maksuvalmiuden tarkastelussa (Salmi 2004, 150). Staattinen eli välitön maksuvalmius tarkoittaa tietyn ajankohdan maksuvalmiutta. Tällöin tarkastellaan tasetta. Toiminnallinen eli dynaaminen maksuvalmius tarkastelee tilan tulevan kassavirran riittävyttä maksuvelvoitteiden hoitamiseen. Tällöin taseen lisäksi tarkastellaan myös tuloslaskelmaa tai rahavirtoja.

4.9.1 Rahoitusjäämä

Rahoitusjäämä pyrkii kuvaamaan sitä, paljonko rahaa olisi maksimissaan käytettävissä lainojen lyhennyksiin. Siitä syystä rahoitusjäämän laskennassa käyttökatteeseen lisätään yrittäjäperheen palkkavaatimus, joka on vähennetty käyttökateen laskennassa, ja vähennetään yksityisotot, jotka sisältävät yksityistalouteen ja veron maksuun nostetut rahamäärät. (Pellinen & Enroth 2008, 82.)

Rahoitusjäämä saadaan seuraavan laskukaavan mukaisesti:

Rahoitusjäämä = käyttökate + rahoitustuotot . rahoituskulut + yrittäjäperheen palkkavaatimus . yksityisotot

4.9.2 Lainojen hoitokate

Lainojen hoitokate vertaa tuloksen rahoituksellista riittävyttä vieraan pääoman velvoitteiden hoitamiseen. Tunnusluku mittaa rahoituksen riittävyttä vain yhdestä, vieraan pääoman hoidon näkökulmasta. (Pellinen 2008, 82.)

Hoitokate saadaan käyttämällä seuraavaa laskukaavaa:

Lainojen hoitokate = $\frac{\text{rahoitusjäämä} + \text{rahoituskulut}}{\text{rahoituskulut} + \text{pitkäaikaisten lainojen lyhennykset}}$

Tunnuslukua laskettaessa olisi hyvä käyttää laskentaan lainaehtojen mukaisia erääntyneitä lyhennyseriä maksettujen lyhennyserien sijaan. Selviytyäkseen velvoitteista tulisi tunnusluvun ylittää yli 1 arvon, jotta tila selviää vieraan pääoman velvoitteistaan edes jotenkin. Tarkastelua tunnusluvulla olisi suotavaa tehdä useamman vuoden jaksolta. Huomioitavaa on myös, että tilan tulisi kattaa myös investoinnit tuloksestaan.

Lainojen hoitokatteen ohjearvoja:

yli 2	hyvä
1. 2	tydyttävä
alle 1	heikko

Arvot eri vuosien suhteen voivat vaihdella hyvinkin paljon. Tähän voi vaikuttaa mm. lainojen maksuohjelmien muutos ja liikevaihto. Tunnusluku ei myöskään huomioi esim. satunnaisia tuottoja joilla voitaisiin maksaa lainojen maksueriä. Mikäli lainojen hoitokate laskettaisiin kassavirtapohjaisesti, poikkeama voisi olla erilainen kuin tuloslaskelma- ja taselukujen perusteella tehdyssä laskelmassa.

4.9.3 Vieraan pääoman takaisinmaksuaika

Vieraan pääoman takaisinmaksuaika kertoo, kuinka kauan menee aikaa vieraan pääoman takaisinmaksuun, jos vieraan pääoman lyhennyksiin käytetään rahoitusjäämää vastaava summa vuosittain (Pellinen & Enroth 2008, 82). Toisin sanoen tunnusluku mittaa velanhoitokykyä.

Vieraan po:n takaisinmaksuaika = vieras po 31.12 . ostovelat . saadut ennakot
rahoitusjäämä

Vertailupohjana voitaisiin käyttää maatalojen keskimääräistä laina-aikaa. Mitä isompi tunnusluvun arvo on, sitä heikompi on velanhoitokyky tilalla. Huomioitavaa on myös, ettei aivan kaikkea tulorahoitusta pystytä käyttämään lainojen lyhennyk-

siin. Tunnusluku on myös altis heilahteluille, joka johtuu mm. tulorahoituksesta. Korkea arvo on merkki heikosta velanhoitokyvystä.

Viitteellisinä ohjearvoina pidetään seuraavia:

Erinomainen alle 1 vuosi

Hyvä 1. 3 vuotta

Tyydyttävä 3. 5 vuotta

Välttävä 5. 10 vuotta

Heikko yli 10 vuotta

4.9.4 Quick ratio

Quick ratio määrittää miten tila selviää lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudella (Kallunki & Kytönen 2007, 86). Tunnusluku kuvaa kassavalmiutta ja sitä, kuinka tilalla on valmiuksia muuttaa omaisuuseriä nopeasti rahaksi ja käytettäväksi yllättäviin menoihin.

Quick ratio = rahoitusomaisuus / (lyhytaikainen vieras po . saadut ennakot)

Quick ratiolle voidaan antaa seuraavat ohjearvot maataloudessa:

yli 1 hyvä

0,5. 1 tyydyttävä

alle 0,5 heikko

Suositusarvona pidetään 1. Tällöin tilan rahoitusomaisuudella pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Maatiloillahan ei ole suuria varastoja, joten pääomaa ei sitoudu varastoihin suuria määriä. Näin ollen tiloilla on edellytykset päästä korkeisiin arvoihin tunnusluvun suhteen. Tullakseen pienellä rahoitusmäärällä toimeen, tilan tulorahoituksen on oltava kuitenkin runsasta ja tasaista. Tunnusluku

kuvaa vain tilinpäätöshetken (tilinpäätöspäivän) arvoa, joka voi tilikauden aikana olla hyvinkin poikkeava ja tilikauden maksuvalmius voimakkaasti vaihteleva.

4.9.5 Current ratio

Current ratio mittaa tilan maksuvalmiutta ja rahoitusvalmiutta tilinpäätöshetkellä. Tunnusluvulla tarkastellaan, kuin rahaksi muutettavat erät saadaan nopeasti suhteutettua lyhytaikaisiin velkoihin. Toisin sanoen kuinka tila pystyy hoitamaan maksunsa ajallaan ja mahdollisimman edullisella tavalla.

Current ration tarkasteluperspektiivi on jonkin verran pidempi kuin quick ratioissa. Siinä ajatellaan, että myös vaihto-omaisuus voitaisiin realisoida lyhytaikaisista veloista selviämiseksi. Tunnusluvun heikkoutena on usein vaihto-omaisuuden vaikea arvostaminen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 67.)

Current ration ohjearvoina maataloudessa voidaan pitää seuraavia:

Hyvä yli 2

Tyydyttävä 1. 2

Heikko alle 1

Mm. kassa-alennusten hyödyntäminen kuvastaa hyvää maksuvalmiutta. Pystytään maksamaan ostot ennen eräpäivää, eli yrityksellä on käytettävissään kassavaroja yllättäviinkin menoihin. Erääntyvät maksut, maksumerkinnät ja maksuhäiriöt sekä maksuista aiheutuneet viivästyskorot ovat merkki heikosta maksuvalmiudesta.

5 TILINPÄÄTÖSANALYYSI: LIHANAUTATILA

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön case yritys ja kerrotaan, mitä tutkintamenetelmää ja aineistoja tutkimuksessa käytettiin. Seuraavaksi esitellään oikaistun tilinpäätöksen tiedot sekä lasketaan tämän pohjalta rahoituksen ja kannattavuuden tunnuslukuja sekä analysoidaan näistä saatuja tuloksia. Saatujen tuloksien perusteella tehdään johtopäätökset tilan taloudellisesta tilanteesta.

5.1 Yrityksen esittely

Yritys on useiden vuosikymmenien ajan toiminut maatila länsisuomen alueella. Viimeisin sukupolvenvaihdos on toteutettu vuonna 2001. Sukupolvenvaihdoksen jälkeen tilalla tuotantosuuntana oli maitotalous, josta viiden vuoden jälkeen siirryttiin hiehofkasvatukseen ja lihantuotantoon. Yrityksellä ei ole palkattua työvoimaa, sekä toinen tilan omistajista kulkee palkkatyössä tilan ulkopuolella. Tilalla on peltoa vuokramaineen n. 23,18 ha ja metsää n. 50 ha. Keksimääräinen eläinmäärä vuodessa on 30. Tila laski tuotantonsa alas vuoden 2011 aikana ja eläinten pito tilalta lopetettiin tammikuussa 2012.

Työssä haluttiin selvittää tunnuslukuja apuna käyttäen yrityksen taloudellista tilaa. Haluttiin myös näyttää kuinka maatalouden tiedoista voidaan laskea kaavoja apuna käyttäen vastaavat tunnusluvut kuin muustakin yritystoiminnasta. Ajanjaksoksi on valittu kolme viimeisintä täydellä kapasiteetilla toimivaa verovuotta, koska tuotantosuunta on pysynyt samassa laajuudessaan tämän ajanjakson ajan.

5.2 Tutkimusmenetelmät ja aineistot

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 123. 155). Kvalitatiivinen tutkimus valittiin siksi, että sille on tyypillistä, että tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jonka aineisto kootaan todellisissa tilanteissa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tapauksia käsitellään ainutlaatuisina, jolloin aineistoa tutkitaan sen mukaan. Tutkimusstrate-

giana käytettiin tapaustutkimusta, koska sen avulla saadaan yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa yksittäisestä tapauksesta.

Aineistoa kerättiin kirjallisuuteen tutustumalla siltä osin, kuin maatalouden kirjanpitoon liittyvää materiaalia oli saatavilla. Pääasiallinen teoreettinen tieto löytyi internetistä ja kirjoista sekä tilan kirjanpidosta, verotuspäätöksistä sekä tuloslaskelmista ja taseista. Tutkimuksessa hyödynnettiin myös tilastokeskuksen ja FADA:n materiaalia sekä maaseutukeskusten koulutusmateriaaleja, jotka nekin löytyivät internetistä.

Tutkimus sai alkunsa omistajan kiinnostuksesta tietää tilan taloudellinen tilanne lukuina. Vaikka omistaja oli itse hoitanut taloushallinnon ja siihen liittyvät seikat, koskaan hän ei ole perehtynyt todelliseen kannattavuuden tai maksuvalmiuden lasketaan. Maatila on lopettanut toimintansa vuoden 2012 alussa, joten tavoitteena ei ole toiminnan kehittäminen.

Yrityksellä on käytössään Wakka kirjanpito-ohjelma, joka sisältää kannattavuuskirjanpito-osion. Tilinpäätöstiedot siirtyvät automaattisesti kannattavuuskirjanpitoon ja ovat sillä muokattavissa. Yritystä koskevat oikaisutoimenpiteet kirjataan seuraavaksi ja ohjelma laskee näiden tietojen perusteella automaattisesti yrityksen tunnusluvut. Näin ollen saatava tieto eri vuosilta on täysin vertailukelpoinen.

5.3 Tilinpäätöksen muokkaaminen ja oikaisut kannattavuuskirjanpidossa

Yrityksen kirjanpito-ohjelmassa on kannattavuuskirjanpito-moduuli, jota on käytetty tunnuslukujen laskennassa. Tulokset on saatu suoraan syöttämällä vaadittavat oikaisuerät ohjelmaan ja näin ollen ohjelma on laskenut työssä esitetyt arvot.

Taseen vastaava-puolelle on aluksi kirjattu tilalla oleva peltojen määrä sekä osuus salaojitettujen peltojen määrästä. Peltomäärät ovat pysyneet näinä vuosina samansuuruisina, joten näissä ei tarkasteltavien vuosien varrella ole tapahtunut muutoksia. Salaojien, rakennusten ja koneiden sekä kaluston arvo ovat siirtyneet sellaisenaan kirjanpidosta. Samoin myös osakkeet ja osuudet ovat suoraan kirjanpitoarvoja, joskin näissä on tapahtunut muutoksia vuoden 2008 aikana. Kotieläimet on arvostettu joka vuosi samalla periaatteella. Kotieläinten arvoa laskettaessa

olettamuksena on käytetty eläinmääränä 30 eläintä joiden teurasarvo on keskimäärin 550 euroa/eläin. Teurasarvo on Laitisen (2011) mukaan keskiarvo teuraaksi myytyjen eläinten arvosta. Tilalla ei ole ollut käytössään varastokirjanpitoa. Myyntisaamisia ei yleensä maataloilla ole kirjattavana. Kirjanpito on hoidettu maksuperusteisesti.

Taseen vastaavaa -puolella ei ole oikaisutoimenpiteitä.

Liikevaihtoa laskettaessa on huomioitava, että tuloihin ei lasketa lainkaan metsätaloudesta tulleita puun myyntituloja. Liikevaihto koostuu siis pelkästään maatalouden tuloista. Tuloslaskelmaa on oikaistu yrittäjäperheen palkkavaatimuksella. Koska työtunneista ei ole kirjanpitoa, on käytetty arviona, että työtunteja vuodessa kyseisellä tilalla olisi 1500. Palkkavaatimuksena on käytetty kunakin vuonna erikseen määriteltyä tuntipalkkaa, joka vaihtelee 13,00. 14,71 euro/tunti. Oman pääoman tuottovaatimuksena on käytetty suositeltavaa 5 % korkovaatimusta vaikka todellisuudessa kirjanpidollinen tulos ei sitä suosittelisi käyttämään lainkaan. Muita oikaisutoimenpiteitä ei kannattavuuskirjanpidossa ole käytetty.

5.4 Kannattavuus

Kannattavuus tarkoittaa tilan kykyä tuottaa liiketoiminnallaan tuloja enemmän kuin tulon hankkimisesta aiheutuu menoja. Määritelmänä voitaisiin käyttää pitkän aikavälin tulontuottamiskykyä.

Kannattavuutta on tarkasteltu sekä euromääräisillä että prosentuaalisilla tunnusluvuilla. Euromääräisinä tunnuslukuina (TALUKKO 1) on käsitelty yrittäjävoittoa sekä kannattavuuskerrointa. Yrittäjävoittohan kuvaa euromääräistä absoluuttista kannattavuutta, ja koska tulos on ollut vuosittain negatiivinen, toiminta on ollut tappiollista. Kannattavuuskerrointa tarkasteltaessa huomio kiinnittyy alle 1 jäävään arvoon. Tämä osoittaa sen, että omalle työlle ja pääomalle asetettuja tavoitekorvauksia ei ole saavutettu.

Taulukko 1. Kannattavuuden tunnusluvut

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT	2008	2009	2010
Yrittäjävoitto	-6314,00	-9038,00	-9991,00
Kannattavuuskerroin	0,69	0,57	0,57
Työansio	15225,00	12946,00	13941,00
Työtuntiansio	8,79	7,47	8,05
Oman pääoman tuotto - %	-27,2	-47,2	-35
Kokonaispääoman tuotto - %	-5,7	-11,5	-13,1

Euromääräisistä tunnusluvuista työansio on verrattavissa tavallisen palkansaajan tuntiansioon. Tätä tunnuslukua tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava omalle pääomalle saatu laskentakorkovaatimuksen mukainen tuotto. Työtuntiansio vastaa normaalin palkansaajan tuntipalkkaa.

Tilan pääoman tuottoa (TAULUKKO 1) mitataan laskemalla oman pääoman tuotto-% sekä kokonaispääoman tuotto-%.

Kokonaispääoman tuotto-% mittaa säännöllisen liiketoiminnan tuottoa kokonaispääomalle. Kokonaispääoman tuotto-% on vaihdellut 5,7 ja 13,1 % välillä. Yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeisto kokonaispääoman tuotto-%:lle on hyvä, jos se ylittää 10 prosenttia. Tila ei siis yhtenäkkään tutkintavuotena ole ollut kokonaispääoman tuotto-%:lla mitattuna kannattava.

Oman pääoman tuotto-% mittaa tilan kykyä huolehtia omistajan sijoittamista pääomista. Sijoitetun oman pääoman tuotto-% katsotaan hyväksi jos sen arvo on vähintään 20 %. Koska vuosittainen prosentti vaihtelee 27,2 ja 47,2 % välillä, pääomalle ei ole saatu tuottoa. Tämä on myös verrannollinen vieraasta pääomasta maksettavaan korkoon.

5.5 Vakavaraisuus ja maksuvalmius

Vakavaraisuuden tunnusluvuista käsittelyssä olivat omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus. Maksuvalmiuden tunnusluvuista rahoitusjäämä, lainojen hoitokate, vieraan pääoman takaisinmaksuaika, quick ratio ja current ratio (TAULUKKO 2).

Taulukko 2. Vakavaraisuuden tunnusluvut

VAKAVARAISUUDEN TUNNUSLUVUT	2008	2009	2010
Omavaraisuusaste	32,4	40,3	51,7
Suhteellinen velkaantuneisuus	109,3	98,6	60,6
Rahoitusjäämä	23290,00	12823,00	20796,00
Lainojen hoitokate	16,8	11,1	20,7
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika	2,0	3,0	1,3
Quick ratio	7,7	-3,0	3,7
Current ratio	16,7	-11,2	13,8

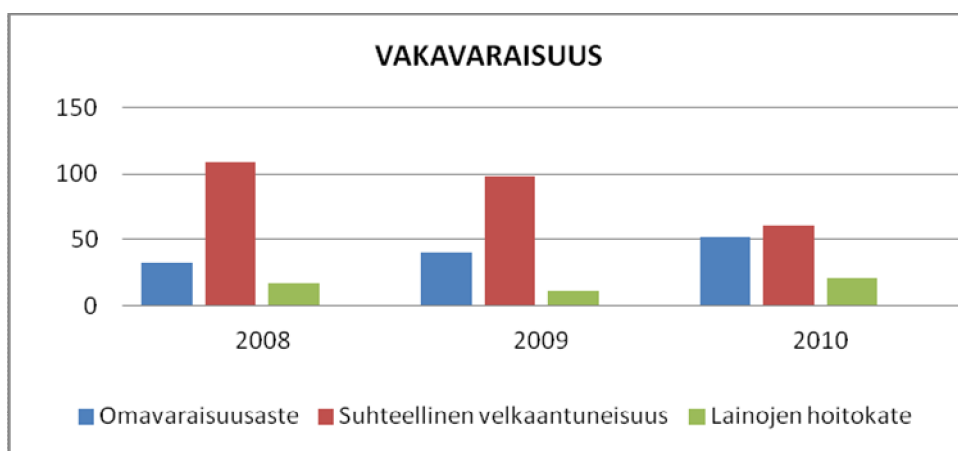
Vakavaraisuudella eli pääomarakenteella mitataan rahoitusriskiä. Vakavaraisuus tarkoittaa oman pääoman ja vieraan pääoman osuutta koko pääomasta ja ilmaisee tilan kyvyn selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä.

Omavaraisuusaste mittaa sitä, missä määrin taseen varat on rahoitettu omalla pääomalla. Omavaraisuusaste vaihtelee tarkastelujaksolla 32,4. 51,7 prosentin välillä. Suuria vaihteluita vuosien välillä ei kuitenkaan ilmene. Omavaraisuusasteen ollessa yli 40 %, tilalla on hyvät edellytykset suoriutua tappioistaan ja sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Vuoden 2008 luku on alhaisin ja jää alle tavoitetasoon. Tulos on kohtalainen, sillä se ylittää heikon (20 %) alarajan. Omavaraisuusaste on koko ajan nouseva ja vakavaraisuus ja rahoitusriskit olivat pienenemään päin vuoteen 2010 mennessä.

Suhteellinen velkaantuneisuus lasketaan suhteuttamalla vieras pääoma liikevaihtoon. Suhteellinen velkaantuneisuus ja omavaraisuusaste (KUVIO 2) näyttävät kulkevan käsi kädessä. Velkamäärien vähetessä omavaraisuusastekin kasvaa. Suhteellinen velkaantuneisuushan on velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen nähden. Tämä tunnusluku ilmaisee millaiset käyttökatevaatimukset tila asettaa vieraan pääomansa hoitokuluille. Ohjearvona Yritystutkimusneuvottelukunta pitää

40 prosenttia. Jos tämä alittuu, suhteellinen velkaantuneisuus on hyvä. Tila on siis ensimmäisenä tarkasteluvuotena ollut eniten velkaantunut. Lainoja on vuosien varrella saatu hyvin maksetuksi, joten suhteessa myös velkaantuneisuus on pienentynyt. Kuitenkin liikevaihtoon nähden velkaantuneisuusaste on suuri.

Lainojen hoitokattea tarkastellessa tavoitteena on arvo, joka on yli 2 (hyvä). Tilan lainojen hoitokate on välillä 11,1-20,7 joka tarkoittaa sitä, että tilalla olisi ollut mahdollisuus lyhentää lainoja huomattavasti nopeammalla tahdilla kuin mitä todellisuudessa on tehty. Tässä kuitenkin on toimittu varovaisesti ja varman päälle, jottei talous kuitenkaan menisi liian tiukaksi yllättävien menojen sattuessa kohdalle.

Kuvio 2. Omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä lainojen hoitokate

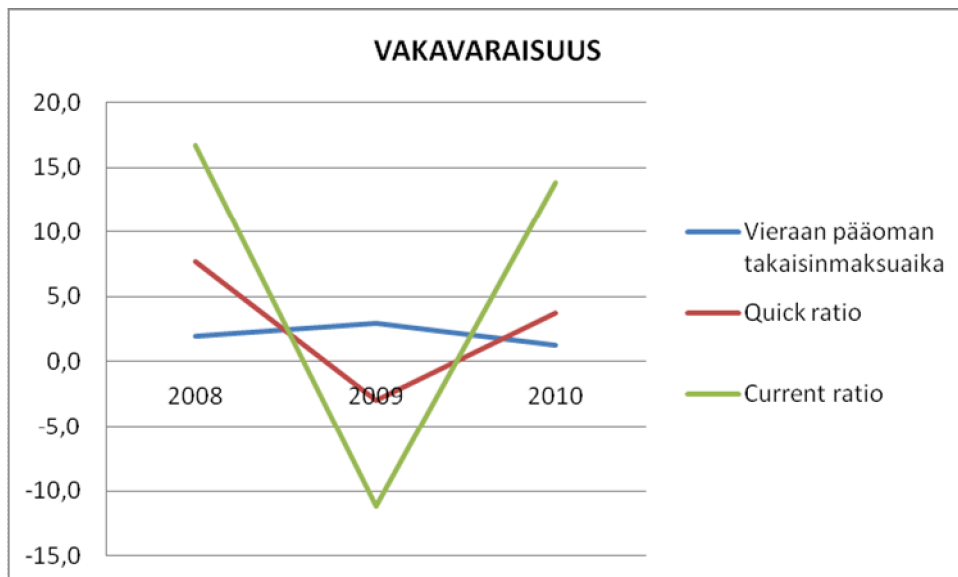
Rahoitusjäämä antaa kuvan, paljonko tilalla maksimissaan on ollut rahaa käytettäväksi lainojen lyhennyksiin.

Maksuvalmiudella puolestaan tarkoitetaan kykyä selviytyä lyhytaikaisista maksusitoumuksistaan niiden erääntyessä. Tilalla tulee olla riittävästi likvidejä varoja suhteessa tuleviin menoihin.

Quick ratio mittaa selviytymiskykyä veloista pelkällä rahoitusomaisuudella. Quick ratio on vaihdellut tarkasteluvuosien välillä . 3,0-7,7. Todella heikko vuosi oli 2009, jolloin arvo jäi . 3,0. Yritystutkimusneuvottelukunnan mukaan yli yhden oleva arvo on hyvä, heikko on alle 0,5.

Current ratio on laajempi maksuvalmiusmittari, joka huomioi myös vaihtomaisuuden likviditeettinä ja tarkastelee näin maksuvalmiutta koko nettokäyttöpääoman näkökulmasta. Current ja quick ratiota tutkittaessa (KUVIO 3) on huomioitavaa, että tila on pystynyt suoriutumaan lyhytaikaisista velvoitteistaan hyvin vuosina 2008 ja 2010.

Vieraan pääoman takaisinmaksuaika on hyvin pysynyt keskimääräisessä takaisinmaksuajassa. Takaisinmaksuaika vaihtelee 1,3-3,0 vuoden välillä, kesiarvon yleisesti ollessa noin 2,4 vuotta. Vieras pääoma on saatu hyvällä aikataululla maksetuksi, ja näin mm. korkokustannukset jäävät alhaisemmaksi kuin pidemmällä aikavälillä maksetuissa lainoissa.

Kuvio 3. Vakavaraisuus

5.6 Johtopäätökset

Kannattavuuden euromääräisistä tunnusluvuista käsittelyssä olivat yrittäjävoitto, työansio ja työtuntiansio. Työtuntiansio on verrattavissa palkansaajan tuntipalkkaan. Tuntiansio jäi joka vuosi alle yhdeksän euron, joten tuntiansio ei yllä tavallisen palkansaajan alimpiinkin tuntiansioihin. Yleisesti ottaen tämä ns. tuntiansio jää tilan käyttöön maataloilla, koska maataloudessa harvoin nostetaan ns. palkkaa. Yrittäjävoitto on joka vuosi negatiivinen, joten yrittäjäriskille ei saatu korvausta. Yrittäjävoitonkin puolesta tila ei ollut kannattava.

Prosentuaalisista tunnusluvuista tarkasteltiin oman pääoman tuotto prosenttia sekä kokonaispääoman tuotto prosentti. Kokonaispääoma tuotto prosentti oli negatiivinen jokaisena tarkasteluvuonna, joten tila ei tältä kukaan osin ollut kannattava. Samoin on oman pääoman tuotto prosenttin kannattavuus. Oman pääoman tuotto prosentti oli negatiivinen jokaisena tarkasteluvuonna, joten pääomalle ei ole tällä kukaan luvulla saatu kannattavuutta. Tila ei siis näillä tunnusluvilla laskettuna ollut lainkaan kannattava.

Vakavaraisuuden tunnusluvuista käsiteltiin omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus. Omavaraisuusasteen ylittäessä 40 prosenttia, tilalla on ollut mahdollisuus suoriutua mahdollisista tappioistaan ja sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Vuoden 2008 luku alittaa kyseisen rajan, mutta silloinkin oli kohtalaiset edellytykset sitoumuksista suoriutumiseen. Vuosina 2009 ja 2010 luku oli nouseva ja vakavaraisuus ja rahoitusriskit olivat pienenevään päin. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukua tutkittaessa jokainen vuosi ylitti 40 prosentin rajan. Ensimmäisenä tarkasteluvuotena tila oli velkaantunein, mutta velkaantuneisuus aleni vuoteen 2010 mennessä. Lainoja saatiin maksettua 2009 ja 2010 vuoden aikana hyvin pois. Liikevaihtoon nähden velkaantuneisuus oli kuitenkin suuri, joten tila ei vakavaraisuudella mitattunakaan ollut kannattava.

Maksuvalmiuden tunnusluvuista käsiteltiin rahoitusjäämä, lainojen hoitokate, vieraan pääoman takaisinmaksuaika, quick ratio ja current ratio. Rahoitusjäämän luvut osoittivat paljonko euromääräisesti vuosittain oli tilalla käytettävissään rahaa lainojen lyhennyksiin. Lainojen hoitokate oli yli tavoitearvon reilusti jokaisena tarkasteluvuonna, joten lainoja olisi pystytty lyhentämään nopeammallakin aikataululla. Lainojen suhteen maksut suoritettiin varovaisuudella ja varman päälle, varautuen mahdollisiin yllättäviin kulueriin. Vieraan pääoman maksuaika on hyvin pysynyt keskimääräisessä maksuajassa, vaihdellen 1,3. 3 vuoden välillä, keskiarvon olleessa yleisesti 2. 4 vuotta. Quick ration ja current ration mittareilla mitattaessa tila selvisi lyhytaikaisista velvoitteistaan vuosina 2008 ja 2010 hyvin. Vuosi 2009 oli todella heikko. Liikevaihto laski ja edellisenä vuonna lainamäärä kasvoi. Vaihto-omaisuuden määrässäkin tapahtui olennainen muutos vuonna 2009, joka vaikutti näihin tunnuslukuihin (mm. poistot). Vaihto-omaisuuden (tilan koneet) arvo laski,

jolloin realisoitavaa vaihto-omaisuutta lyhytaikaisiin velvoitteisiin realisoitavaksi oli vähemmän.

6 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia länsisuomalaisen lihanautatilan menestymistä ja taloudellista asemaa. Työn tarkoituksena oli selvittää yrityksen taloudelliset tunnusluvut ja niiden kehittyminen vuosien 2008 ja 2010 välillä. Tulevaa enustetta ei haluttu tehdä, koska yrittäjällä oli suunnitelmassa toiminnan lopettaminen. Tilinpäätösanalyysissä mitattiin yrityksen toimintaa tulosta, kannattavuutta ja vakavaraisuutta kuvaavilla tunnusluvuilla. Työn tavoitteena oli yrittäjän oma mielenkiinto löytää vastaus siihen, minkälainen yrityksen taloudellinen tilanne on ollut kunakin tarkasteluvuonna ja mistä eroavaisuudet vuosien välillä ovat johtuneet.

Opinnäytetyön teoriaosassa perehdyttiin kirjanpidon periaatteisiin, kirjanpitoon, verotukseen sekä tilinpäätökseen. Tarkasteltiin myös talouden johtamista ja suunnittelua maatilataloudessa sekä analyysien mahdolliset hyväksikäyttäjät. Työssä käytiin läpi tilinpäätöksen pohjalta tehtävät analyysit ja laskentakaavat sekä ohjearvot, tilinpäätöstietojen muokkaukset ja tarvittavat oikaisutoimenpiteet, suoritusvaiheet ja tekniikat. Vertailu tapahtui tilan kolmen peräkkäisen vuoden välillä.

Empiirisessä osassa yrityksen tilinpäätöksen viralliset tiedot vuosilta 2008. 2010 käsiteltiin Wakka-ohjelman kannattavuuskirjanpitoa käyttäen lopulliseen muotoonsa tilinpäätöksen muokkauksien ja oikaisujen jälkeen. Ohjelma laski tunnusluvut ja niiden pohjalta toteutettiin graafiset kaaviot. Tunnuslukuja verrattiin Yritystutkimusneuvottelukunnan suositteliin ohjearvoihin ja analysoitiin lasketut tunnusluvut. Yrittäjän oman tilatuntemus ja panos olivat edesauttamassa taustatyötä.

Tuloksia tutkittaessa voidaan yhteenvetona todeta seuraavaa. Omalle työlle ja pääomalle ei saavutettu tavoitekorvausta, työtuntiansio vastasi palkansaajan minimipalkkoja. Pääomalle ei saatu tuottoa ja kokonaispääoman tuotto oli kannattamaton. Maatila oli kuitenkin kohtalaisen omavarainen. Omavaraisuus oli nouseva tarkastelujakson aikana. Velkaantuneisuuden vähetessä myös omavaraisuus parantui. Lainojen hoitokate sekä vieraan pääoman takaisinmaksuajat pysyivät toimintaan nähden hyvinä.

Tuloksista voidaan päätellä, että tila ei olisi pystynyt työllistämään kahta täysipäiväistä omistajaa. Mikäli suurempia investointeja, esim. navetan korjauksia olisi jouduttu toteuttamaan, niihin olisi tarvittu vierasta pääomaa tai metsästä saatavaa tuloa. Tilan suurin tulonlähde oli tuet, joita ilman yrityksen toiminta olisi ollut mahdotonta. Jatkettaessa tilan toimintaa, kulut olisivat olleet noususuuntaiset. Tuotot kuitenkin olisivat olleet korkeintaan samaa kokoluokkaa kuin tarkasteluvuosina. Tukien määrät ovat laskevia ja ajan myötä mahdollisesti poisjääviä, jolloin toiminnan pyörittäminen olisi ollut täysin mahdotonta. Ratkaisuna tilan toiminnan lopettaminen oli kaikkein paras ratkaisu.

LÄHTEET

A 21.1.1994/50. Arvonlisäveroasetus.

A 30.12.1997/1339. Kirjanpitoasetus.

Alhola, K. & Lauslahti, S. 2005. Taloutta ja johtamista varten esimiehille ja asiantuntijoille. Helsinki: Edita Prima Oy.

Andersson, E. 2000. Johdatus vero-oikeuteen. 11. uudistettu painos. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

HE 206/2008. Verohallituksen päätöksessä ilmoitusvelvollisuudesta ja muistiinpanoista (1276/2007).

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Martikainen, P. 2003. Tutki ja kirjoita. 6.. 9. painos. Vantaa: Tammi.

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2009. Yrityksen laskentatoimi. 3. uud.p. Helsinki: Sanoma Pro.

Kallunki, Juha-Pekka & Kytönen, Erkki 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum.

Kokkonen, S. 1995. Yrityksen analysointi ja rahoitus. 1. 2. painos. Porvoo: Weiling+Göös.

Käsitteiden selityksiä. 2011. [Verkkosivu]. MTT, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus.[Viitattu12.1.2011].Saatavana:
https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/tausta_tiedot/Taselaskelma

L 12.7.1940/378. Perintö- ja lahjaverolaki.

L 20.7.1952/654. Kiinteistöverolaki.

L 15.12.1967/543. Maatilatalouden tuloverolaki.

L 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.

L 30.12.1993/1501. Arvonlisäverolaki.

L 29.11.1996/931. Varainsiirtoverolaki.

L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.

L 30.12.2004/1304. Kirjanpitolaki.

L 22.12.2005/1442. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa.

Laitinen, E. 1992. Yrityksen talouden mittarit. 2. painos. Jyväskylä: Weiling+Göös.

Laitinen, H. 2011. Talousagronimi. ProAgria Keski-Suomi ry. Puhelinkeskustelu 14.4.2011.

Leppiniemi, J. & Kyykkänen, T. 2009. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 6. uudistettu painos. Juva: WSOYPro.

Luomala, K. 2012. Tunnuksanalyysin laatiminen maataloudenharjoittajalle.[Viitattu 17.12.2014]. Saatavana:
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/47136/Luomala_Karoliina.pdf?sequence=1

Mäkinen, L. 2002. Pienyrityksen tilinpäätös käytännössä. Jyväskylä: Kauppakaari

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Ovaska, Sami. Monialaisten maatilojen tuloverojärjestelmät. MTT, Maa- ja elintarviketalous 32.

Pellinen, J. & Enroth, A. 2008. Kannattava maatilayritys. Tieto tuottamaan 124. Vantaa: ProAgria maaseutukeskusten liitto.

Salmi, I. 2004. Mitä tilinpäätös kertoo? 2. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tomperi, S. 2007. Käytännön kirjanpito. 14.. 16. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut 2012. [Verkkosivu]. MTT, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. [Viitattu 6.11.2012]. Saatavana:
<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/tausta/tiedot/Tunnusluvut#vakavaraisuutta>

Yrityksen kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut 2012a. [Verkkosivu]. MTT, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. [Viitattu 6.11.2012]. Saatavana:
<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/tausta/tiedot/Tunnusluvut#kannattavuutta>

Yrityksen tulosta kuvaavat tunnusluvut2012b. [Verkkosivu]. MTT, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. [Viitattu 6.11.2012]. Saatavana: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/taustatiedot/Tunnusluvut#tulosta>

Yritystutkimusneuvottelukunta 2005. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus, 59. 67.

LIITTEET

Liite 1. Oikaistu tuloslaskelma

Liite 2. Oikaistu taselaskelma

Ajalta: 1.1.2008 - 31.12.2008

TASE, VASTAAVAA					1.1.	31.12.
Pelto	1.1.	19,80 ha	31.12.	19,80 ha		
josta salaojitettua	1.1.	10,50 ha	31.12.	10,50 ha	6859	6859
Muut maa- ja vesialueet					0	0
Salaojat					556	445
Rakennusten nykyarvo					8276	7448
Koneiden ja kaluston nykyarvo					31276	24552
Maitokiintiö litroina	1.1.	0	31.12.	0	0	0
Osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset					2387	0
Muut pysyvät vastaavat					0	0
Kotieläimet					16500	16500
Ostorehut					0	0
Kotoiset rehut					0	0
Lannoitteet					0	0
Polttoaineet					0	0
Muut aineet ja tarvikkeet					0	0
Tuotteet					0	0
Maksetut ennakomaksut (MVL)					0	0
Maksetut ennakomaksut (EVL)					0	0
Muu vaihto-omaisuus					0	0
Myyntisaamiset (sis. tukisaamiset, MVL)					0	0
Myyntisaamiset (EVL)					0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset					0	0
Rahat ja rahoitusarvopaperit					0	13971
VASTAAVAA YHTEENSÄ					65854	69775
TASE, VASTATTAVAA						
Pitkäaikaiset valtion- ja korkotukilainat					34719	30634
Muut pitkäaikaiset pankki- ja eläkelainat					17500	13125
Syytinki					0	0
Muut pitkäaikaiset velat					1600	1600
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä					53819	45359
Pitkäaikaisten valtion- ja korkotukilainojen lyhennykset					0	0
Muiden pitkäaikaisten pankki- ja eläkelainojen lyhennykset					0	0
Muiden pitkäaikaisten velkojen lyhennykset					0	0
Muut lyhytaikaiset lainat					0	0
Saadut ennakot (MVL)					0	0
Saadut ennakot (EVL)					0	0
Ostovelat (MVL)					0	0
Ostovelat (EVL)					0	0
Muut lyhytaikaiset velat					-4620	1824
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä					-4620	1824
Vieras pääoma yhteensä					49199	47183
Oma pääoma					16655	22592
VASTATTAVAA YHTEENSÄ					65854	69775

Ajalta: 1.1.2008 - 31.12.2008

TYÖTULOLASKELMA				eur
Kotieläintulot				24082
Kasvinviljelytulot				0
Tulot muusta yritystoiminnasta				0
Tuet				18443
Muut tulot				645
LIIKEVAIHTO YHTEENSÄ				43170
Kotieläinomaisuuden muutos				0
Tuotevarastojen, myyntisaamisten (MVL) ja saatujen ennakoiden (MVL) muutos				0
Maksuttomat luovutukset				0
KOKONAISTUOTTO				43170
Palkkausmenot, työmäärä	0 h			0
Tuotantopanosten hankintamenot				-15448
Muut menot				-3715
Menojen korjaus				0
Ostotarvikevarastojen, ennakkomaksujen (MVL) ja ostovelkojen (MVL) muutos				0
KÄYTTÖKATE ENNEN PALKKAVAATIMUSTA				24007
Rakennuspoistot				-828
Konepoistot				-8184
Poistot salaojista yms.				-111
Maitokiintiöpoistot				0
YLIJÄÄMÄ				14884
Korko- ja muut rahoitustuotot				761
Korko- ja rahoituskulut				-1478
YRITTÄJÄTULO ENNEN VEROJA				14167
Oman pääoman korkovaatimus	5,00 % x	19624 eur		-981
TYÖANSIO				13186
Työmäärä henkilötyövuosina (htv)	1500 tuntia / 1732 tuntia/htv		/	0,87
TYÖANSIO			eur / htv	15225
TYÖTUNTIANSIO			/ eur tunti	8,79
Yrittäjäperheen palkkovaatimus	1500 tuntia x	13,00 eur	tunti	-19500
YRITTÄJÄN VOITTO				-6314

Ajalta: 1.1.2008 - 31.12.2008

TULOSLASKELMA	eur	%
LIKEVAIHTO	43170	100,0
Kulut	-19163	-44,4
Yrittäjäperheen palkkavaatimus	-19500	45,2
Varastojen muutos ja maksuttomat luovutukset	0	0,0
KÄYTTÖKATE	4507	10,4
Poistot (käyvät arvot)	-9123	-21,1
LIIKETULOS	-4616	-10,7
Korko- ja rahoitustuotot	761	1,8
Korko- ja rahoituskulut	-1478	-3,4
NETTOTULOS	-5333	-12,4
Oman pääoman korkovaatimus	-981	2,3
YRITTÄJÄN VOITTO	-6314	-14,6

TASE, VASTAAVAA	1.1.	31.12.
Maa- ja vesialueet	6859	6859
Rakennukset	8276	7448
Koneet	31276	24552
Muut pysyvät vastaavat	2943	445
Vaihto-omaisuus	16500	16500
Lyhytaikaiset saamiset	0	0
Rahat ja rahoitusarvopaperit	0	13971
Yhteensä	65854	69775
TASE, VASTATTAVAA		
Oma pääoma	16655	22592
Vieras pääoma	49199	47183
Yhteensä	65854	69775

RAHOITUKSEN TUNNUSLUKUJA

Omavaraisuusaste %	32,4
Velat % liikevaihdosta	109,3
Yksityisotot	0
Rahoitusjäämä	23290
Lainojen hoitokate	16,8
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika	2,0
Quick Ratio	7,7
Current Ratio	16,7

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUKUJA

Kokonaispääoman tuotto-%	-5,7
Oman pääoman tuotto-%	-27,2
Oman pääoman korkovaatimus %	5,00
Yrittäjätulo eur / vuosi	14167
Työansio eur / vuosi	13186
Työmäärä tunteina	1500
Työmäärä htv	0,87
Työtuntiansio eur / tunti	8,79
Kannattavuuskerroin	0,69

Ajalta: 1.1.2009 - 31.12.2009

TASE, VASTAAVAA					1.1.	31.12.
Pelto	1.1.	19.80 ha	31.12.	19.80 ha		
josta salaajittettua	1.1.	10.50 ha	31.12.	10.50 ha	7179	7179
Muut maa- ja vesialueet					0	0
Salaojat					445	445
Rakennusten nykyarvo					7448	6703
Koneiden ja kaluston nykyarvo					24552	26929
Maitokiintiö litroina	1.1.	0	31.12.	0	0	0
Osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset					0	0
Muut pysyvät vastaavat					0	0
Kotieläimet					16500	16500
Ostorehut					0	0
Kotoiset rehut					0	0
Lannoitteet					0	0
Polttoaineet					0	0
Muut aineet ja tarvikkeet					0	0
Tuotteet					0	0
Maksetut ennakkomaksut (MVL)					0	0
Maksetut ennakkomaksut (EVL)					0	0
Muu vaihto-omaisuus					0	0
Myyntisaamiset (sis. tukisaamiset, MVL)					0	0
Myyntisaamiset (EVL)					0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset					0	0
Rahat ja rahoitusarvopaperit					0	6077
VASTAAVAA YHTEENSÄ					56124	63833
TASE, VASTATTAVAA						
Pitkäaikaiset valtion- ja korkotukilainat					30634	26550
Muut pitkäaikaiset pankki- ja eläkelainat					13125	11992
Syytinki					0	0
Muut pitkäaikaiset velat					1600	1600
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä					45359	40142
Pitkäaikaisten valtion- ja korkotukilainojen lyhennykset					0	0
Muiden pitkäaikaisten pankki- ja eläkelainojen lyhennykset					0	0
Muiden pitkäaikaisten velkojen lyhennykset					0	0
Muut lyhytaikaiset lainat					0	0
Saadut ennakot (MVL)					0	0
Saadut ennakot (EVL)					0	0
Ostovelat (MVL)					0	0
Ostovelat (EVL)					0	0
Muut lyhytaikaiset velat					1824	-2018
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä					1824	-2018
Vieras pääoma yhteensä					47183	38124
Oma pääoma					8941	25709
VASTATTAVAA YHTEENSÄ					56124	63833

Ajalta: 1.1.2009 - 31.12.2009

				eur
TYÖTULOLASKELMA				
Kotieläintulot				17885
Kasvinviljelytulot				0
Tulot muusta yritystoiminnasta				0
Tuet				20302
Muut tulot				486
LIKEVAIHTO YHTEENSÄ				38673
Kotieläinomaisuuden muutos				0
Tuotevarastojen, myyntisaamisten (MVL) ja saatujen ennakoiden (MVL) muutos				0
Maksuttomat luovutukset				0
KOKONAISTUOTTO				38673
Palkkausmenot, työmäärä	0 h			0
Tuotantopanosten hankintamenot				-20623
Muut menot				-3958
Menojen korjaus				0
Ostotarvikevarastojen, ennakkomaksujen (MVL) ja ostovelkojen (MVL) muutos				0
KÄYTTÖKATE ENNEN PALKKAVAATIMUSTA				14092
Rakennuspoistot				-745
Konepoistot				0
Poistot salaojista yms.				0
Maitokiintiöpoistot				0
YLIJÄÄMÄ				13347
Korko- ja muut rahoitustuotot				1
Korko- ja rahoituskulut				-1270
YRITTÄJÄTULO ENNEN VEROJA				12078
Oman pääoman korkovaatimus	5.00 % x	17325 eur		-866
TYÖANSIO				11212
Työmäärä henkilötyövuosina (htv)	1500 tuntia / 1732 tuntia/htv	/		0.87
TYÖANSIO				12946
				eur / htv
TYÖTUNTIANSIO				7.47
				/ eur tunti
Yrittäjäperheen palkkovaatimus	1500 tuntia x	13.50 eur	tunti	-20250
YRITTÄJÄN VOITTO				-9038

Ajalta: 1.1.2009 - 31.12.2009

TULOSLASKELMA		eur	%
LIKEVAIHTO		38673	100.0
Kulut		-24581	-63.6
Yrittäjäperheen palkkavaatimus		-20250	52.4
Varastojen muutos ja maksuttomat luovutukset		0	0.0
KÄYTTÖKATE		-6158	-15.9
Poistot (käyvät arvot)		-745	-1.9
LIIKETULOS		-6903	-17.8
Korko- ja rahoitustuotot		1	0.0
Korko- ja rahoituskulut		-1270	-3.3
NETTOTULOS		-8172	-21.1
Oman pääoman korkovaatimus		-866	2.2
YRITTÄJÄN VOITTO		-9038	-23.4
<hr/>			
TASE, VASTAAVAA		1.1.	31.12.
Maa- ja vesialueet	7179	7179	
Rakennukset	7448	6703	
Koneet	24552	26929	
Muut pysyvät vastaavat	445	445	
Vaihto-omaisuus	16500	16500	
Lyhytaikaiset saamiset	0	0	
Rahat ja rahoitusarvopaperit	0	6077	
Yhteensä	56124	63833	
TASE, VASTATTAVAA			
Oma pääoma	8941	25709	
Vieras pääoma	47183	38124	
Yhteensä	56124	63833	
<hr/>			
RAHOITUKSEN TUNNUSLUKUJA			
Omavaraisuusaste %		40.3	
Velat % liikevaihdosta		98.6	
Yksityisotot		0	
Rahoitusjäämä		12823	
Lainojen hoitokate		11.1	
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika		3.0	
Quick Ratio		-3.0	
Current Ratio		-11.2	
KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUKUJA			
Kokonaispääoman tuotto-%		-11.5	
Oman pääoman tuotto-%		-47.2	
Oman pääoman korkovaatimus %		5.00	
Yrittäjätulo eur / vuosi		12078	
Työansio eur / vuosi		11212	
Työmäärä tunteina		1500	
Työmäärä htv		0.87	
Työtuntiansio eur / tunti		7.47	
Kannattavuuskerroin		0.57	

Ajalta: 1.1.2010 - 31.12.2010

					1.1.	31.12.
TASE, VASTAAVAA						
Pelto	1.1.	19,80 ha	31.12.	19,80 ha		
josta salaajitettua	1.1.	10,50 ha	31.12.	10,50 ha	7112	7112
Muut maa- ja vesialueet					0	0
Salaojat					356	285
Rakennusten nykyarvo					6703	6033
Koneiden ja kaluston nykyarvo					26929	20196
Maitokiintiö litroina	1.1.	0	31.12.	0	0	0
Osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset					0	0
Muut pysyvät vastaavat					0	0
Kotieläimet					16500	16500
Ostorehut					0	0
Kotoiset rehut					0	0
Lannoitteet					0	0
Polttoaineet					0	0
Muut aineet ja tarvikkeet					0	0
Tuotteet					0	0
Maksetut ennakkomaksut (MVL)					0	0
Maksetut ennakkomaksut (EVL)					0	0
Muu vaihto-omaisuus					0	0
Myyntisaamiset (sis. tukisaamiset, MVL)					0	0
Myyntisaamiset (EVL)					0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset					0	0
Rahat ja rahoitusarvopaperit					3505	6132
VASTAAVAA YHTEENSÄ					61105	56258
TASE, VASTATTAVAA						
Pitkäaikaiset valtion- ja korkotukilainat					26550	22465
Muut pitkäaikaiset pankki- ja eläkelainat					11992	1458
Syytinki					0	0
Muut pitkäaikaiset velat					1600	1600
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä					40142	25523
Pitkäaikaisten valtion- ja korkotukilainojen lyhennykset					0	0
Muiden pitkäaikaisten pankki- ja eläkelainojen lyhennykset					0	0
Muiden pitkäaikaisten velkojen lyhennykset					0	0
Muut lyhytaikaiset lainat					0	0
Saadut ennakot (MVL)					0	0
Saadut ennakot (EVL)					0	0
Ostovelat (MVL)					0	0
Ostovelat (EVL)					0	0
Muut lyhytaikaiset velat					106	1639
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä					106	1639
Vieras pääoma yhteensä					40248	27162
Oma pääoma					20857	29096
VASTATTAVAA YHTEENSÄ					61105	56258

Ajalta: 1.1.2010 - 31.12.2010

TYÖTULOLASKELMA				eur
Kotieläintulot				25331
Kasvinviljelytulot				0
Tulot muusta yritystoiminnasta				0
Tuet				19382
Muut tulot				125
LIIKEVAIHTO YHTEENSÄ				44838
Kotieläinomaisuuden muutos				0
Tuotevarastojen, myyntisaamisten (MVL) ja saatujen ennakoiden (MVL) muutos				0
Maksuttomat luovutukset				0
KOKONAISTUOTTO				44838
Palkkausmenot, työmäärä	0 h			0
Tuotantopanosten hankintamenot				-19016
Muut menot				-3970
Menojen korjaus				0
Ostotarvikevarastojen, ennakkomaksujen (MVL) ja ostovelkojen (MVL) muutos				0
KÄYTTÖKATE ENNEN PALKKAVAATIMUSTA				21852
Rakennuspoistot				-670
Konepoistot				-6732
Poistot salaojista yms.				-71
Maitokiintiöpoistot				0
YLIJÄÄMÄ				14379
Korko- ja muut rahoitustuotot				0
Korko- ja rahoituskulut				-1056
YRITTÄJÄTULO ENNEN VEROJA				13323
Oman pääoman korkovaatimus	5,00 % x	24977 eur		-1249
TYÖANSIO				12074
Työmäärä henkilötyövuosina (htv)	1500 tuntia / 1732 tuntia/htv		/	0,87
TYÖANSIO			eur / htv	13941
TYÖTUNTIANSIO			/ eur tunti	8,05
Yrittäjäperheen palkkovaatimus	1500 tuntia x	14,71 eur	tunti	-22065
YRITTÄJÄN VOITTO				-9991

Ajalta: 1.1.2010 - 31.12.2010

TULOSLASKELMA	eur	%
LIKEVAIHTO	44838	100,0
Kulut	-22986	-51,3
Yrittäjäperheen palkkavaatimus	-22065	49,2
Varastojen muutos ja maksuttomat luovutukset	0	0,0
KÄYTTÖKATE	-213	-0,5
Poistot (käyvät arvot)	-7473	-16,7
LIIKETULOS	-7686	-17,1
Korko- ja rahoitustuotot	0	0,0
Korko- ja rahoituskulut	-1056	-2,4
NETTOTULOS	-8742	-19,5
Oman pääoman korkovaatimus	-1249	2,8
YRITTÄJÄN VOITTO	-9991	-22,3

TASE, VASTAAVAA	1.1.	31.12.
Maa- ja vesialueet	7112	7112
Rakennukset	6703	6033
Koneet	26929	20196
Muut pysyvät vastaavat	356	285
Vaihto-omaisuus	16500	16500
Lyhytaikaiset saamiset	0	0
Rahat ja rahoitusarvopaperit	3505	6132
Yhteensä	61105	56258
TASE, VASTATTAVAA		
Oma pääoma	20857	29096
Vieras pääoma	40248	27162
Yhteensä	61105	56258

RAHOITUKSEN TUNNUSLUKUJA

Omavaraisuusaste %	51,7
Velat % liikevaihdosta	60,6
Yksityisotot	0
Rahoitusjäämä	20796
Lainojen hoitokate	20,7
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika	1,3
Quick Ratio	3,7
Current Ratio	13,8

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUKUJA

Kokonaispääoman tuotto-%	-13,1
Oman pääoman tuotto-%	-35,0
Oman pääoman korkovaatimus %	5,00
Yrittäjätulo eur / vuosi	13323
Työansio eur / vuosi	12074
Työmäärä tunteina	1500
Työmäärä htv	0,87
Työtuntiansio eur / tunti	8,05
Kannattavuuskerroin	0,57

Liite 1

OIKAISTU TULOSLASKELMA

- + Myyntituotot
- + Tuet
- = **LIKEVAIHTO**
- + tuotevarastojen ja kotieläinomaisuuden lisäys
- tuotevarastojen ja kotieläinomaisuuden vähennys
- + sisäiset siirrot (luovutukset)
- + maa- ja puutarhatalouden muut tuotot
- = **KOKONAISTUOTTO**
- muuttuvat kulut
- kiinteät kulut
- yrittäjäperheen palkkavaatimus
- = **KÄYTTÖKATE**
- poistot
- = **LIIKETULOS**
- + rahoitustuotot
- korot ja rahoituskulut
- = **NETTOTULOS**
- oman pääoman korkovaatimus
- = **YRITTÄJÄNVOITTO**

Liite 2

OIKAISTU TASELASKELMA

Vastaavaa

Aineettomat hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet (viljelysmaa)

Rakennukset

Koneet ja kalusto

Muut aineelliset

Pitkäaikaiset sijoitukset

Arvostuserät

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet (panosvarastot)

Tuotevarastot

Kotieläimet

Muu vaihto-omaisuus

Saamiset

Rahoitusomaisuus

Vastattavaa

Oma pääoma

Varaukset

Arvostuserät

Pitkäaikainen vieras pääoma

Valtionlainat

Korkotukilaina

Muut pankkilainat

Muut pitkäaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikaiset pankkilainat

Ostovelat

Muut lyhytaikaiset velat